

Länsstyrelsen
Värmland

UTFLYKTSGUIDE

38 natur- och kulturupplevelser i Värmland

UTFLYKTSGUIDE, VÄRMLAND

ISSN: 0284-6845

Publikationsnr: 2021:14

Tryck: Lenanders grafiska AB

Produktion: Advant

Bilder:

Alexander Börjesson: s. 21 nederst	Jenny Olsson: s. 13 nederst	Margareta Wallsten: s. 9 mitten, nederst, s. 27 mitten, s. 35 samtliga, s. 43 mitten, s. 45 samtliga, s. 48 överst, mitten, s. 49 överst, s. 53 mitten, s. 55 stor, s. 57 samtliga, s. 69 mitten, nederst, s. 19 mitten, s. 71 mitten, s. 75 samtliga	Per Björkman: s. 53 överst
Anders Tedeholm: s. 7 överst t. v.	Jessica Lindqvist: s. 51 överst, mitten		Per Eriksson: Framsidan, s. 23 överst, underst, s. 63 överst
Eva Aasum: s. 79 överst	Joakim Backlund: s. 23 mitten		Sandra Nilsson: s. 23 nederst
Birger Nesholen: s. 65 överst, mitten	Karolina Hasselroth: s. 49 nederst		Sara Bodin Olsson: s. 13 mitten, s. 61 överst, nederst
Berith Codner: s. 63 nederst	Kristine Johansson: s. 41 samtliga, s. 53 underst, s. 55 mitten, nederst, s. 73 mitten, nederst		Sara Virkki Björnberg: s. 72 nederst
Digitalt museum: s. 59 överst	Lars Norrby: s. 33 överst	Michael Johansson: s. 69 överst	Therese Olsson: s. 33 mitten, nederst
Emma Björkman: s. 37 mitten, nederst	Lena Henriksson: s. 21 mitten, s. 59 nederst, s. 63 mitten	Mikael Solebris: s. 7 överst t. h. samt nederst, s. 9 överst, mitten, s. 15 överst, s. 27 överst, s. 37 överst, s. 39 överst, mitten, s. 47 nederst, s. 79 mitten, s. 81 överst, underst	Ulrika Jörnmark: s. 27 nederst, s. 65 nederst, s. 79 underst
Fredrik Wilde: s. 17 samtliga, s. 77 överst, nederst	Liv Lötberg: s. 15 nederst, s. 72 överst		Øyvind Lund: s. 3 bild till förord
Gunnar Lagerkvist: s. 29 överst, mitten	Långbergets Sporthotell: s. 83 överst, mitten		
Gustav Green: s. 21 överst, s. 31 mitten, nederst, s. 73 överst	Madelene Andersson: s. 23 mitten		
Grums kommun: s. 31 överst			
Jan Cedervind: s. 29 nederst			

Text: Margareta Wallsten och Emma Björkman

Kartor: Elin Sundberg och Sara Woolke

Sammanställd av: Margareta Wallsten och Emma Björkman

Länsstyrelsen Värmland

651 86 Karlstad

010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland

UPPTÄCK MER AV VÄRMLAND

När jag kom till Värmland fångades jag snabbt av den värmländska kulturen, naturen och människorna som lever här.

Värmland är ett län som fascinerar med sina vidsträckta skogar, artrika ängar, glittrande sjöar och den fantastiska Klarälven som slingrar sig genom landskapet. Dessa miljöer lockar många nyfikna besökare ut i naturen varje år. Den värmländska naturen är en viktig källa till avkoppling och välmående, där vi kan upptäcka och inspireras av nya platser och möten. Det här har blivit extra tydligt under pandemin då fler har sökt sig till naturen för återhämtning och för att träffa andra människor. Skogen har för många blivit som ett andra vardagsrum.

2021 är ett år då vi särskilt vill fira friluftslivet och få fler människor att upptäcka och röra sig i naturen. I länet finns mängder av natur- och kulturområden som lockar till nya inspirerande utflyktsmål. Jäverön, Kilsravinerne, Lurö, Kittelfället, Byamossarna och Fräken-sjömyrarna är bara några exempel på olika naturupplevelser som är väl värda ett besök. Vi har även flera intressanta och väl bevarade kulturmiljöer som exempelvis Ransbysättern, Juhola finngård och Eda Skansar. De värmländska kulturmiljöerna har starka traditioner och spännande historier att berätta, som på olika sätt bidrar till vår värmländska identitet.

Ja vi har sol, vind och vatten, spår av historien och vildmarken som kallar. Varmt välkommen att upptäcka mer av Värmland. Vi ses därute!

*Georg Andrén,
Landshövding i Värmlands län*

UTFLYKTSGUIDE

VÄRMLAND

ÄNGAR OCH HAGAR

- 1 Kummelön s. 8
- 2 Tiskaretjärn s. 10
- 3 Tibergs udde s. 12
- 4 Inre kilsviken s. 14
- 5 Nötön och Åråsviken s. 16

VATTENÄRA STRÖVTÅG

- 6 Glaskogen s. 18
- 7 Fämtleden s. 20
- 8 Halgån/brattfallet s. 22
- 9 Hästskoholmen s. 24
- 10 Bergs klätt s. 26

VANDRING MED UTSIKT

- 11 Rennstadsnipan s. 28
- 12 Kycklingleden s. 30
- 13 Södra Gunnarskogsleden s. 32
- 14 Ekenäs s. 34

LUMMIGA RAVINER

- 15 Ravinerna vid Apertin s. 36
- 16 Lungälvsravinerna s. 38
- 17 Nygårdskällan s. 40
- 18 Kilsravinerna s. 42

SOL, VIND OCH VATTEN

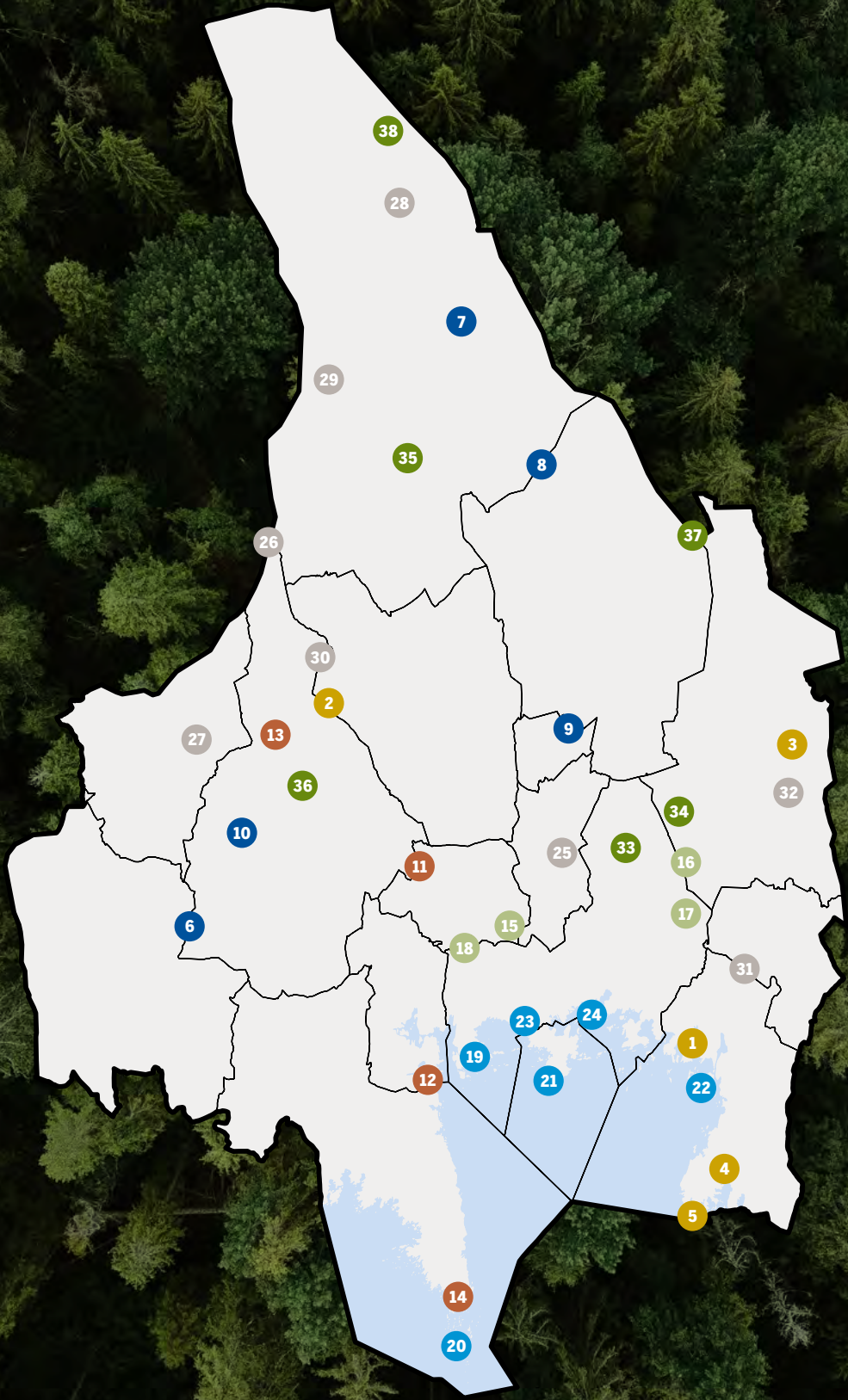
- 19 Segerstad skärgård s. 44
- 20 Lurö s. 46
- 21 Hammarö sydspets s. 48
- 22 Sibberön s. 50
- 23 Göteborgsudde s. 52
- 24 Jäverön s. 54

SPÅR AV HISTORIEN

- 25 Mölnbacka kulturstig s. 56
- 26 7-torpsleden – Ritämäki s. 58
- 27 Eda Skansar s. 60
- 28 Ransbysäteren s. 62
- 29 Juhola s. 64
- 30 Gruvrundan/Peckererundan s. 66
- 31 Järnleden/Järnsjöleden s. 68
- 32 Högbergsfältet s. 70

VILDMARKEN KALLAR

- 33 Acksjöleden s. 72
- 34 Kittelfältet s. 74
- 35 Hovfjället s. 76
- 36 Byamossarna s. 78
- 37 Fräkensjömyrarna s. 80
- 38 Horsstomyren-Storberget s. 82

Här kan du läsa mer om allemansrätten och om vad som gäller vid olika aktiviteter

ALLEMANSRÄTTEN – DET HÄR FÅR DU GÖRA I NATUREN

I Sverige har vi allemansrätten som ger oss möjlighet att vara ute i naturen och utöva friluftsliv. Men vi behöver också visa hänsyn – till naturen och växt- och djurlivet likväl som till markägaren och andra besökare. Huvudregeln i allemansrätten är därför: Inte störa och inte förstöra!

Allemansrätten ger dig möjlighet att tillfälligt och hänsynsfullt vara på någon annans mark utan att fråga om lov. Du kan njuta av en promenad, ströva, paddla, slå upp ett tält, plocka bär eller sitta på en sten i skogen. Men det är frihet under ansvar som gäller. Det är din skyldighet att ta reda på vad allemansrätten innebär för den aktivitet du tänkt utföra. Om du till exempel planerar att elda, ta med egen ved och använd befintliga eldplatser. Tänk också på att alltid plocka upp ert skräp.

Tack vare strandskyddet har vi även möjlighet att promenera längs våra stränder, bada, fiska eller åka skridskor. Strandskyddet skyddar även växter och djur som lever på och i närheten av stränderna samt i vattnet.

SKYDDADE OMRÅDEN

NATURRESERVAT

Naturreservat bildas för att skydda värdefull natur och för att bevara hotade växt- och djurarter för framtiden. Men de är också till för oss människor – för att vi ska kunna vistas i orörd, rofylld, vacker eller intressant natur.

KULTURRESERVAT

Att skydda ett område som kulturreservat gör det möjligt att vårda och bevara värdefulla, kulturpräglade landskap. Ett område väljs ut som kulturreservat eftersom det på ett eller annat sätt har präglats av äldre tiders markanvändning och resursutnyttjande.

NATURA 2000-OMRÅDEN

Natura 2000 är EU:s ekologiska nätverk av skyddade områden. Syftet är att minska utrotningen av djur och växter samt förhindra att deras livsmiljöer förstörs. Många av de områden som ingår i Natura 2000 är också skyddade som naturreservat.

FRIDLYSTA ARTER

Vissa växter och djur är fridlysta genom artskyddsförordningen. Det innebär att det är förbjudet att skada dem eller deras livsmiljö. För växter innebär det oftast att man inte får plocka eller gräva upp de fridlysta arterna.

För mer information besök Länsstyrelsen Värmlands hemsida.

SKYDDADE OMRÅDEN HAR FLER REGLER

I natur- och kulturresevat, nationalparker och andra skyddade områden gäller särskilda regler som begränsar allemansrätten. Föreskrifterna är anpassade för att bevara de natur-, kultur- och friluftslivsvärden som finns inom respektive område. Det innebär att olika regler gäller för olika områden. Det kan exempelvis vara förbjudet att tälta, elda, cykla eller att ha hunden okopplad. Man får inte heller skada eller ta bort natur- och kultur-föremål. I fågelskyddsområden är det besöksförbud vissa tider på året.

HITTA AKTUELLA FÖRESKRIFTER MED QR-KOD

Föreskrifterna för natur- och kulturresevat i den här guiden hittar du genom att följa de QR-koder som finns längst upp på sidan. Länken tar dig till resevatets hemsida där du även hittar beslutsdokumentet samt aktuella upplysningar. Vad som gäller finns också på informationsskyltar i de skyddade områdena.

VÄRMLANDSLEDER

Värmlandsleder och Biking Värmland-leder är en kvalitetsmärkning av vandring- och cykelleder. Det innebär bl.a att det finns avtal med markägare, att lederna är markerade och att rastplatser är välskötta. Visit Värmland ansvarar för kvalitetsmärkningarna och samordnar arbetet i länet.

Läs mer om alla Värmlandsleder på Visit Värmlands hemsida.

Allemansrätten betyder att vi alla är välkomna i naturen. Vi behöver bara ta vårt ansvar och komma ihåg att vi är gäster. Att inte störa eller förstöra sammanfattar våra skyldigheter.

1. KUMMELÖN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

RASTSTUGA

ELDPLATS

TORRTOALETT

UTSIKT

DEN LÖVSKOGSBEKLÄDDA UDDEN ÄR ETT POPULÄRT UTFLYKTSMÅL FÖR ALLA

Ströva runt i de vackra ekhagarna, njut av blåsippornas prakt och fika med utsikt över det rika fågellivet i Ölmeviken.

Kummelön är ett populärt besöksmål främst under vår och försommar då blå- och vitsippor breder ut sig. Även under andra årstider har Kummelön mycket att erbjuda med sina lummiga hagmarker och rika växt- och djurliv. Här stoltserar flera gamla ekar och lindar. De stora lindarna som fallit omkull lockar till både klättring och kurragömma för de minsta besökarna.

En härlig kontrast till det vackra kulturlandskapet är den del med vildare skog som sparats i området. Den vilda skogsnaturen med regnskogskänsla blir ett litet äventyr för både vuxna och barn att vandra genom.

I området finns lättvandrade strövstigar både mot norr och söder från parkeringen. Vid utsiktsberget finns en raststuga med öppen spis, toalett och grillplats. Om man vill njuta av sin medhavda matsäck finns det flera bänkbord att slå sig ner vid i hagmarken.

FÅGELPARADIS

På de gamla ekarna och lindarna finns en rad ovanliga och hotade arter av lavar och insekter. I de grova trädjättarnas håligheter häckar fågelarter som kattuggla, nötväcka och storskrake. Bergknallen på uddens nordspets erbjuder utmärkt utsikt över Ölmevikens fågelrika vassar och vattenytor.

2. TISKARETJÄRN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

DET KULLIGA OCH VACKRA LANDSKAPET ÄR EN BIT LEVANDE KULTURHISTORIA

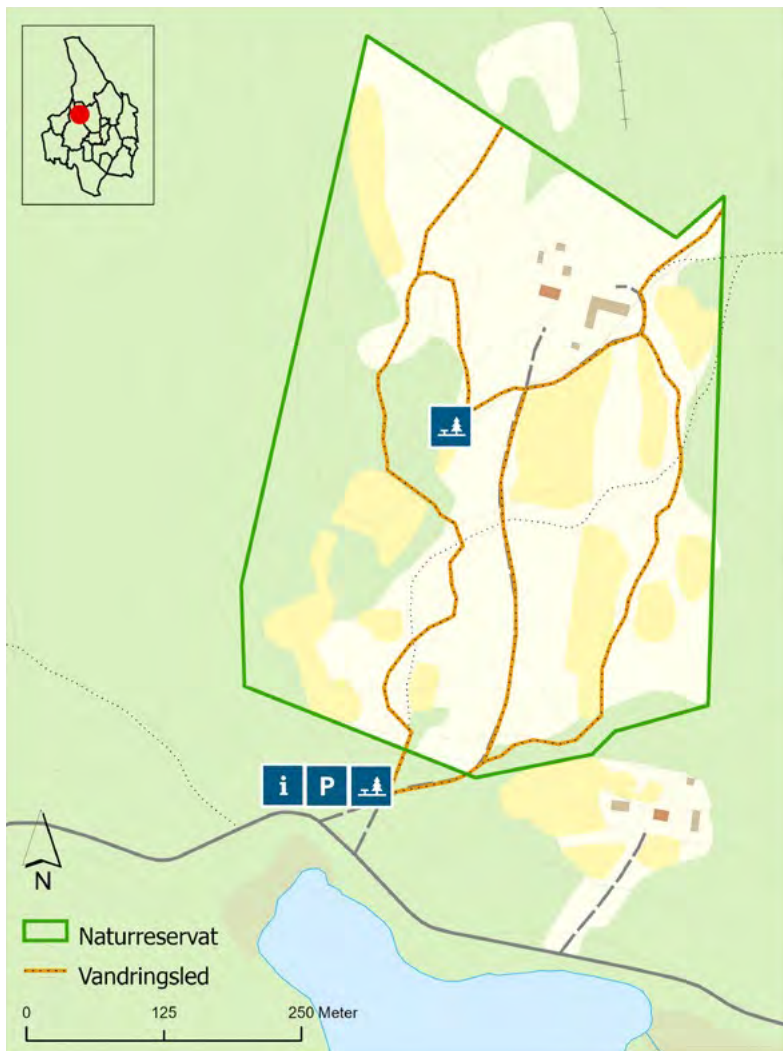
Här kan man ströva runt i ett gammaldags odlingslandskap och titta på den rika blomsterprakten. Vandra leden runt vackra Tiskaretjärn.

Som en oas i det vidsträckta barrskogslandskapet i Gräsmark i Sunne ligger Tiskaretjärns naturreservat. Hit kom skogsfinnar i slutet av 1500-talet och förde med sig sin tradition med svedjebruk och myrodling. Gården är en finnbosättning som brukats sedan tidigt 1600-tal. Idag bevaras och vårdas odlingslandskapet i möjligaste mån enligt gamla tiders traditioner. Här finns ängar med många ovanliga ängsväxter som slättergubbe, slätterfibbla och rödfibbla. I reservatet ligger Atikullen med mycket rik flora.

I anslutning till parkeringen vid reservatet finns det information och toalett. På den kortare leden i reservatet finns en rastplats där man kan njuta av den unika omgivningen och miljön. Tänk på att visa hänsyn till de boende på gården.

TISCHASSLINGAN

Här finns även en trevlig Värmlandsled runt den glittrande sjön Tiskaretjärn. Det är en varierad rundslinga på 4,5 km som till största delen är lättvandrad. De medelsvåra partierna är en stege över ett stängsel och cirka 200 meter skogsstig. Här går du både genom ängsmarkerna i Tiskartjärn, barrskog och längs en bredare grusväg med härlig utsikt över Tiskaretjärn.

3. TIBERGS UDDE

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

TORRTOALETT

CAFÉ

KOLLEKTIVTRAFIK

I LÅNGBANS SPÄNNANDE GRUVOMRÅDE LIGGER DET VACKRA RESERVATET TIBERGS UDDE

Ett äldre odlingslandskap med vackra artrika blomsterängar och intressant historia. Missa inte de gula ängarna av gullviva på försommaren.

Området består av mjukt formade och svagt kuperade blomsterängar. I reservatets östra del finns ett par gamla fiskdammar som inramas av lummig lövskog. Längst i norr sticker en udde ut i Hyttsjön, som kom till under produktionsperioden i början på 1900-talet då man körde ut stenrester efter gruvbrytningen i sjön.

Hela sju olika orkidéarter finns i reservatet; tvåblad, guckusko, brudsporre, purpurknipprot, grönkulla, jungfru Marie nycklar och nattviol. Tänk på att alla orkidéer är fridlysta!

Utöver orkidéer finns flera ovanliga arter för länet bland annat jungfrulin, ängsklocka, gullviva, underviol och fältgentiana. På försommaren täcks ängarna på udden i en gyllene skrud då fält av gullviva breder ut sig.

LÅNGBANS GRUVOMRÅDE

Naturreseptatet har fått sitt namn efter Hugo Viktor Tiberg. På Långbans gruvområde där reservatet är beläget finns hans prisbelönta mineralsamling kvar.

Gruvområdet är en av världens mineralartrikaste platser och miljöerna från gruvindustrin är väl bevarade. Här finns gruvfält, hytta och utställningar att besöka.

Det finns även en restaurang i området.

4. INRE KILSVIKEN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

TORRTOALETT

UTKIK

INRE KILSVIKEN ÄR EN AV DE BÄSTA FÅGELLOKALERNA I VÄRMLAND

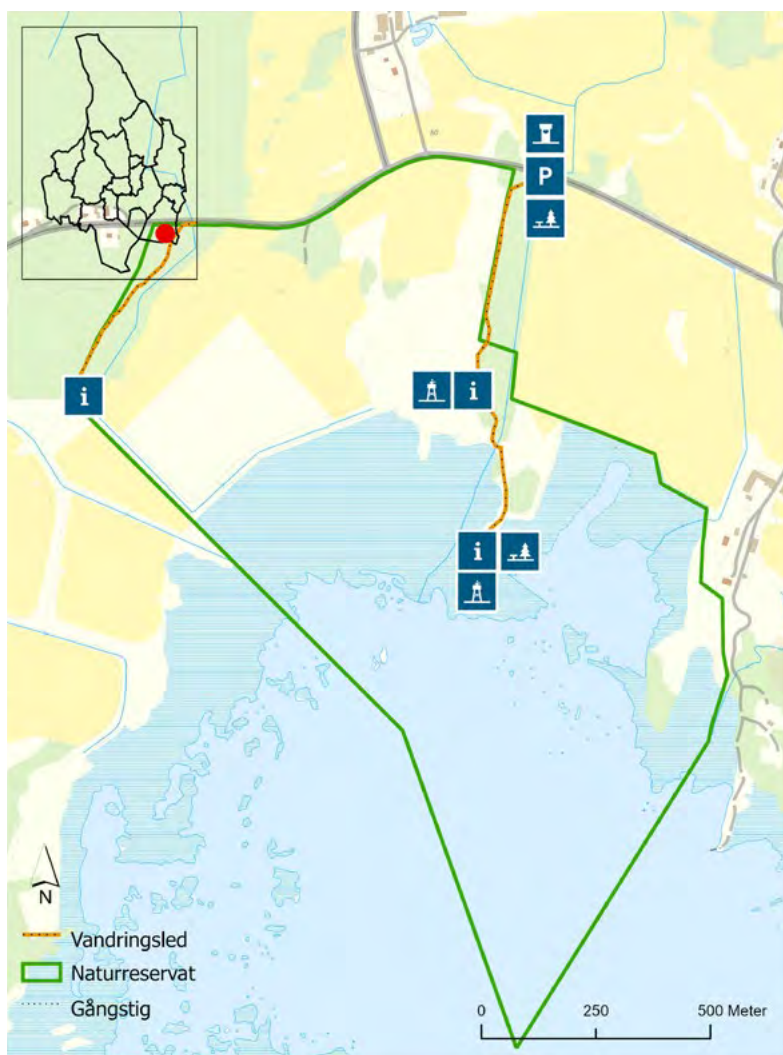
I fågeltornen på strandängarna kan du spana efter flera olika häckande och rastande våtmarksfåglar.

Det rika fågellivet i Kilsviken är till stor del ett resultat av att bönder genom slåtter och bete i sekler skapat speciella strandängsmiljöer. Idag betas de västra delarna med kor och de östra delarna med hjort. Strandängsbetena tillsammans med de näringsrika vattenförhållandena ger upphov till en mycket art- och individrik fågelfauna.

Kilsviken är värdefull både som sträck- och häckningslokal. Till karaktärsarter för strandängarna räknas grågås, kricka, gräsand, bläsand och skedand och bland vadare rödbena, enkelbeckasin, grönbena och mindre strandpipare. Stora skaror änder, gäss och vadare rastar under vår och höst. Under framförallt tidig vår patrullerar även havsörnar regelbundet viken.

SPÄNNANDE OCH RIKT FÅGELLIV PÅ STRANDÄNGARNA

Det finns både större och mindre fågeltorn i reservatet. Den största delen av reservatet utgörs av vidsträckta trädlösa betesmarker och vassruggar och här finns det två markerade leder ut till fågeltornen. Lederna är smala och underlaget något ojämnt. Det finns även torrtoalett och rastplatser om man vill ta en fikapaus mellan all fågelskådning.

5. NÖTÖN OCH ÅRÅSVIKEN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

RASTSTUGA

TORRTOALETT

I DETTA VACKRA OCH VARIERANDE LANDSKAP FINNS FLERA FINA VANDRINGSLEDER

Här finns öppna strandängar, skimrande ädellövskog, gammalt jordbrukslandskap och mysiga rastplatser med Vänernutsikt.

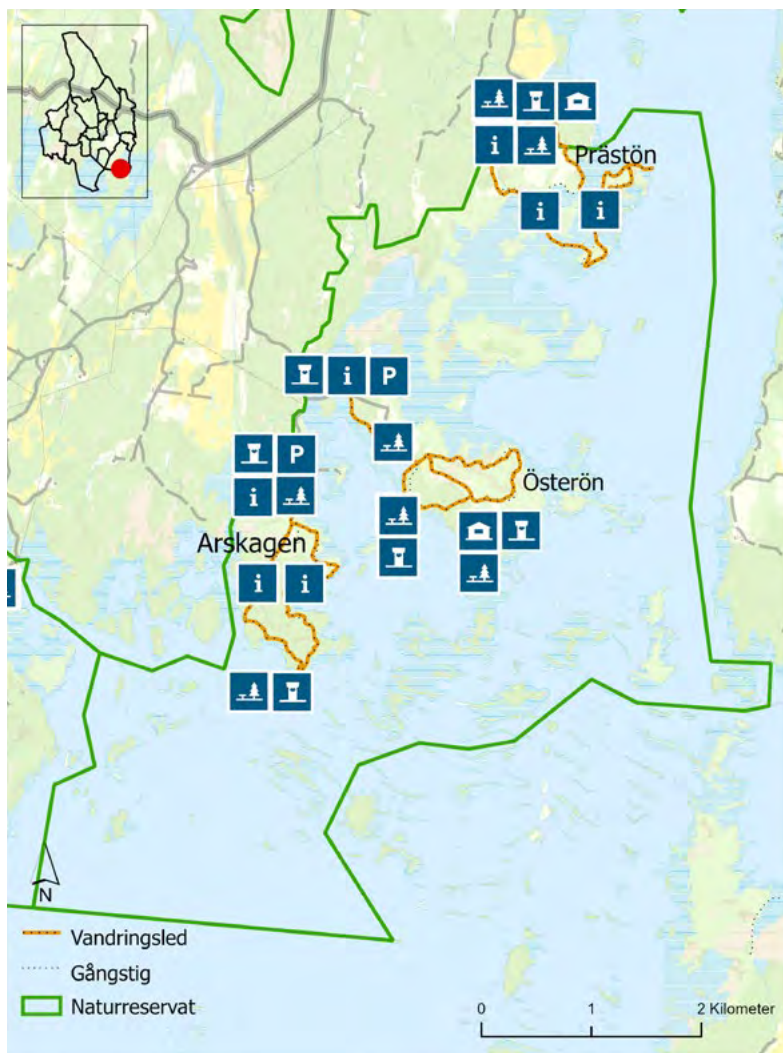
Naturreseptatet Nötön-Åråsviken omfattar uddar och vikar i inre delen av Åråsviken. Landskapet formades för omkring 10 000 år sedan då inlandsisen smälte undan. Utmed de små grusvägarna och på ängarna i reservatet växer bl.a. ängsväxterna gulmåra och ögontröst. I våtmarksområdet myllrar det av trollsländor som lärkfalken jagar över vassarna.

VANDRA GENOM VACKERT ODLING- OCH KULTURLANDSKAP

Det finns tre besöksstréer, Prästön/Linsön i norr, Nötön i mitten och Arskagen i söder. Från respektive parkering utgår en markerad rundslinga om vardera cirka 5,5 km. Samtliga leder är Värmlandsleder.

Prästöleden startar på Linsön med stora, öppna betesmarker. Stanna till vid Linsöstugan och ta en fikapaus. På norra delen av Prästön finns ett litet utsiktstorn med fin utsikt över Vänern. Arskagsleden går genom betesmarker med gamla ekar. Du vandrar över fina strandängar och genom skogar med mycket lövträd.

Nötöleden går i gammalt kulturlandskap med stora ekar. På Österön finns lummiga lövlundar med ek, lind och hassel. Vid Hästudden finns en rastplats med härlig utsikt över Vänern. När det går djur i beteshagarna får hund inte medtas.

6. GLASKOGEN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

RASTSTUGA

VINDSKYDD

CAFÉ

TORRTOALETT

DET FINNS MYCKET ATT SE OCH GÖRA I LÄNETS STÖRSTA RESERVAT FÖR FRILUFTSLIV

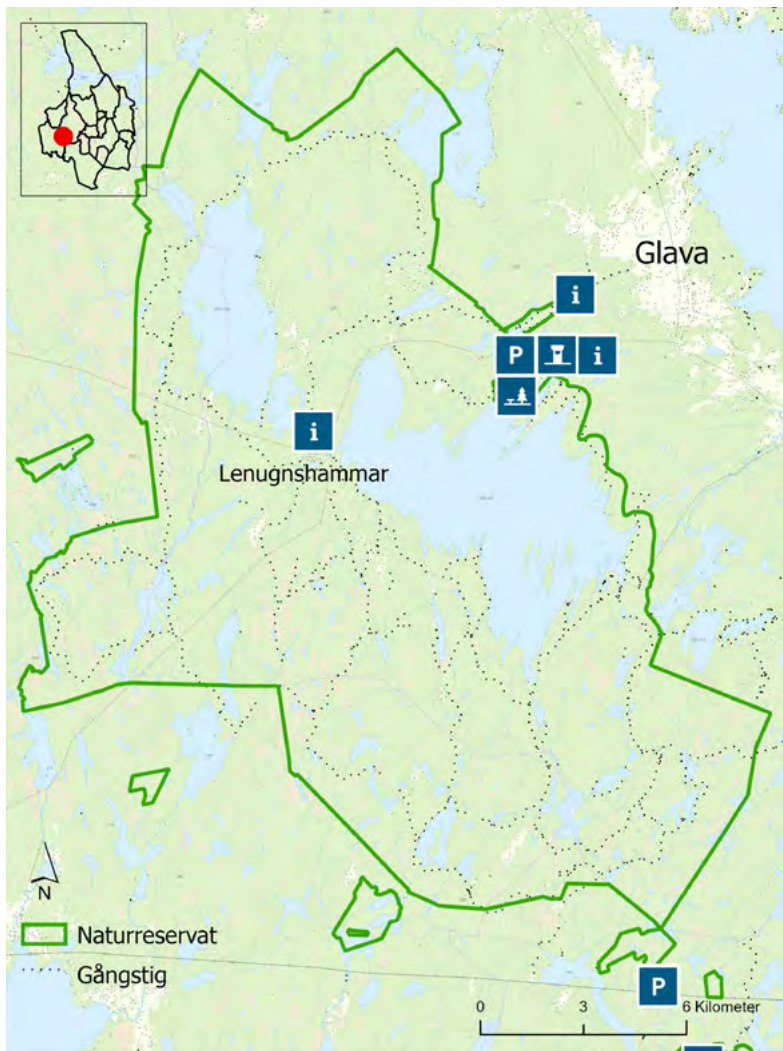
Här sträcker sig milsvida vandrings- och kanotleder i natursköna miljöer med många sjöar och vattendrag.

Naturreseptatet Glaskogen i västra Värmland ligger i ett starkt kuperat och sjörikt landskap i Säffle, Arvika, Årjäng och Eda. De stora sjösystemen med sjöar, tjärnar, småbäckar samt anslutande myrar och mossar ger landskapet en speciell vildmarksprägel.

Glaskogen är ett reservat som främst är avsatt för det rörliga friluftslivet. Här finns kanotleder och inte mindre än 30 mil vandringleder som passar både längre och kortare turer. Under turen kan du lätt hitta din egen rofyllda sjö att bada eller fiska i. Tänk på att fiskekort krävs. När det är dags att slå läger efter dagens alla upplevelser väntar övernattningsstugor eller vindskydd med eldstäder.

GLASKOGSKORTET

Innan man drar ut på sin utflykt kan det vara bra att köpa både Glaskogskortet och karta. Med Glaskogskortet får man använda reservatets anordningar såsom övernattningsstugor och eldplatser och kartan hjälper dig att hitta dit och till andra faciliteter. Köp dem direkt via informationscentralen vid Lenungshammar, turistbyråerna i väst eller på Stiftelsen Glaskogen hemsida – www.glaskogen.se. Intäkterna från kortet används för att upprätthålla den service som finns inom reservatet.

7. FÄMTLEDEN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

VINDSKYDD

ELDPLATS

TORRTOILETT

VANDRA LÄNGS DEN BRUSANDE FÄMTAN OCH DET MÄKTIGA FÄMTFALLET

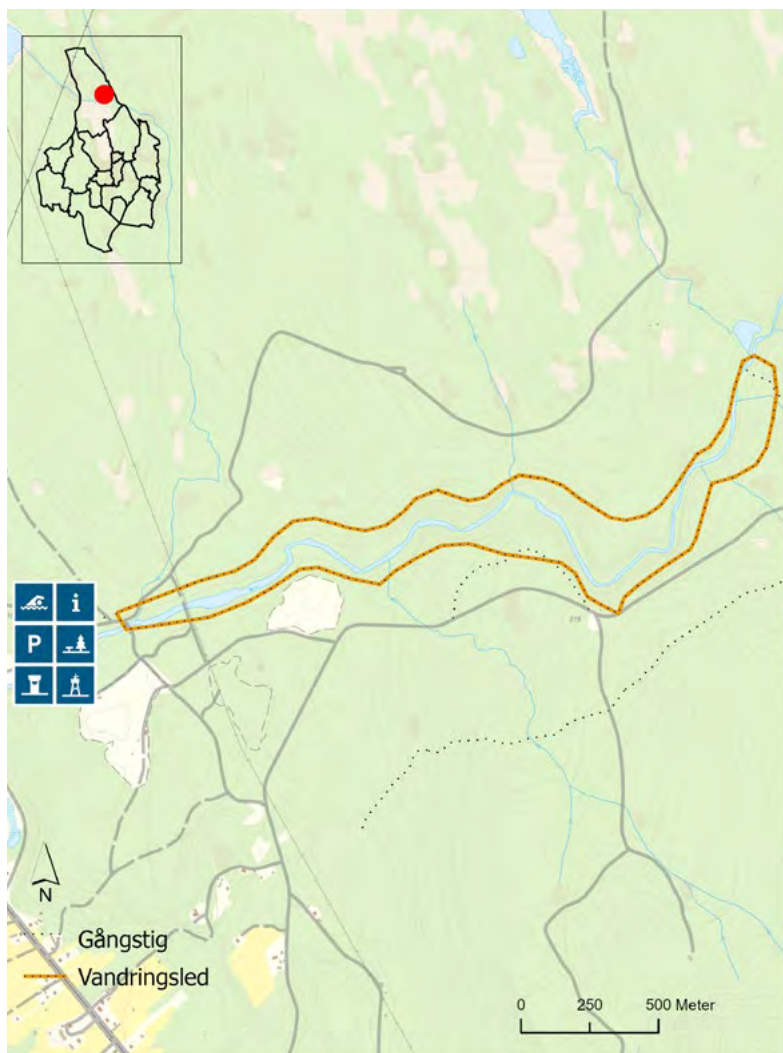
Upplev vattnets krafter på nära håll och se spår av hur vattenkraften nyttjats under årens lopp.

I nordöstra Värmland slingrar sig vattendraget Fämtan fram på sin väg mot Klarälven. Några kilometer norr om Ambjörnby passerar vattnet det stora Fämtfallet. Det är en historisk plats som kan upplevas på nära håll tack vare Fämtleden som utgår ovanför fallet. Leden är en rundslinga på cirka 7 km som bjuder på rejäla stigningar och vackra yver. Någon kilometer uppströms fallet vandrar man bredvid en storslagen kanjon. Den har ett djup på 60 meter och här har vattnets krafter under tusentals år bildat en naturlig pool där en badbrygga anlagts.

Ytterligare några kilometer uppströms Fämtan tar en nära 100 år gammal hängbro dig över fallet. Därefter fortsätter leden tillbaka på andra sidan om Fämtan.

ETT MÄKTIGT VATTENFALL

Fämtfallet har en total fallhöjd på 100 meter längs en 4,2 km lång sträcka. Vattnets krafter är mäktiga och man kan förstå att platsen nyttjats för sin vattenkraft. Det finns lämningar efter flera olika verksamheter från 1600-talet och framåt. Det rör sig om alltifrån småkvarnar som ägts av områdets bönder till större kraftstationer. Längs leden finns information om fornlämningarna.

Gångstig
Vandringsled

0 250 500 Meter

8. HALGÅN/BRATTFALLET

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

BAD

TORRTOALETT

UPPLEV DET DRAMATISKA LANDSKAPET VID BRATTFALLET OCH UPPTÄCK SPÅR FRÅN FÖRR

Halgåleden visar hur naturens krafter har format landskapet från istid till nutid. Här finns något för alla!

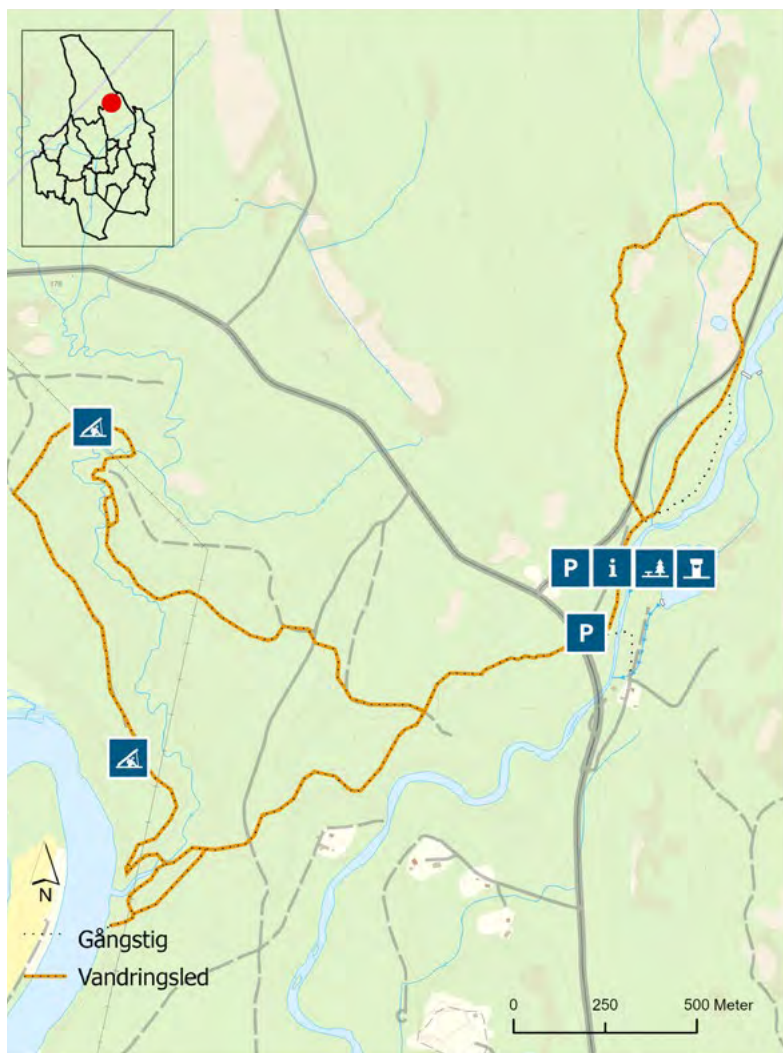
Vid höga vattenflöden är det 10 meter höga vattenfallet en mäktig syn. Efter Brattfallet rinner Halgån vidare genom en 80 meter lång kanjon med en vacker, gammal stenbro.

NATURENS KRAFTER HAR FORMAT LANDSKAPET

Naturen i området är dramatisk och varierad. Här finns allt från tallhed till frodig lövvegetation. Halgåleden är en Värmlandsled och startar vid Brattfallet. Det finns informationsskyltar om de geologiska processerna och kulturlämningarna som finns längs vägen.

Ytterligare två leder utgår från Brattfallet. De är kortare och betydligt mer tillgängliga. Den kortaste är en 1 km lång, lättvandrad slinga som går uppströms älven till en gammal flottningsdamm. Den passerar även en gammal kolningsplats. Den något längre strövslingan är en 2,3 km lång skogs promenad.

I området finns även många fornlämningar som milor och rester från Halgå bruk som vittnar om områdets historia. Området kring Brattfallet är tillgänglighetsanpassat och här finns fina rastplatser samt torrass.

9. HÄSTSKO HOLMEN

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

VINDSKYDD

BAD

TORRTOALETT

KOLLEKTIVTRAFIK

UPPLEV MUNKFORSEN OCH HÄSTSKO HOLMEN MED VACKER NATUR OCH RIK HISTORIA

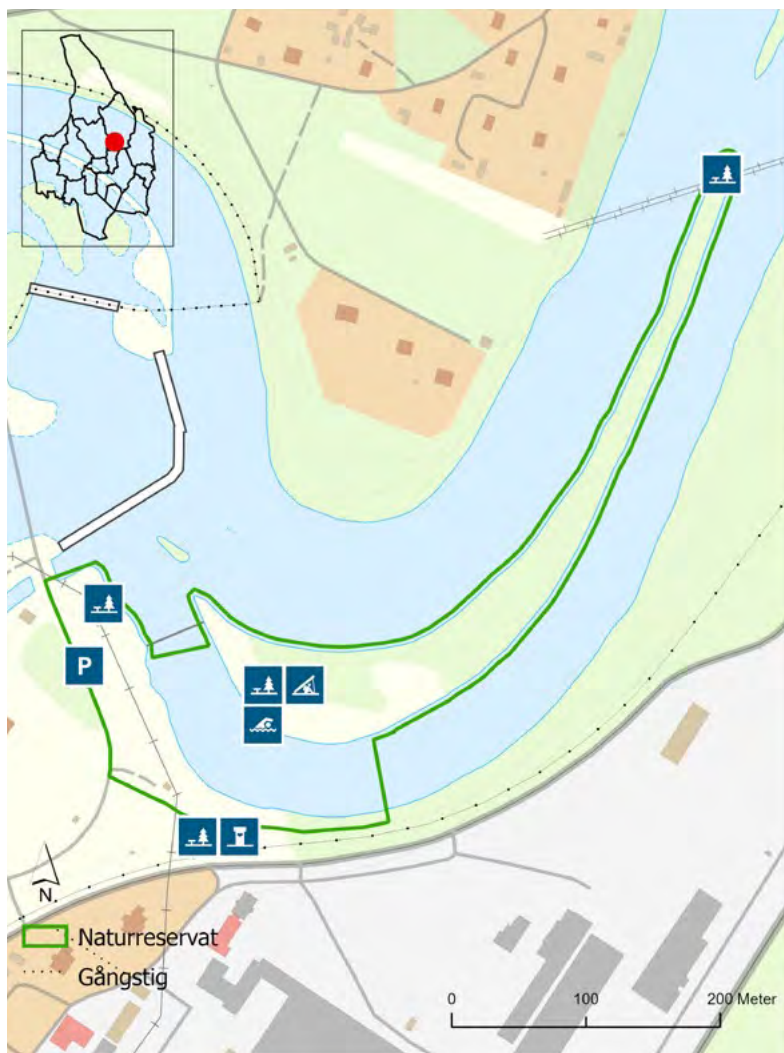
Ta en picknick i den lugna miljön, bada och upplev de genuina bruksmiljöerna i omgivningen.

När Klarälven passerar Munkfors forsar vattnet fram genom älvens högsta naturliga vattenfall Munkforsen. Uppströms forsens ligger ön Hästskoholmen. Ön är sedan några år tillbaka ett naturreservat som erbjuder omväxlande natur med alltifrån parkmiljö till lövlund och tallhed. Här finns flera sällsynta arter som olika typer av bin. Ön är en populär mötesplats för en picknick eller för ett dopp vid den lilla sandstranden. Genom ön slingrar sig en stig där man kan promenera med vackra vyer över älven.

Hästskoholmen har en gedigen historia som startade redan tidigt 1800-tal. Platsen har använts till alltifrån festplats till ungarshotell och lastplats för det viktiga järnet till Munkfors bruk. Från lastplatsen gick en hästdragen järnväg genom bruksområdet förbi forsens.

MUSÉER OCH KULTURHUS

Inom området ligger även flera museer och på Laxholmen finns det sommaröppna Laxholmen Kulturhus. I Bruksparken ligger även Gamla brukets muséer och Ruths café. Här får du uppleva Munkfors brukshistoria och i museibygnaden kan du se hur verksamheten på bruket kring förra sekelskiftet.

10. BERGS KLÄTT

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

VINDSKYDD

TORRTOALETT

TILLGÄNGLIGT

VANDRA GENOM DET VACKRA OCH ÖPPNA KULTURLANDSKAPET PÅ BERGS KLÄTT

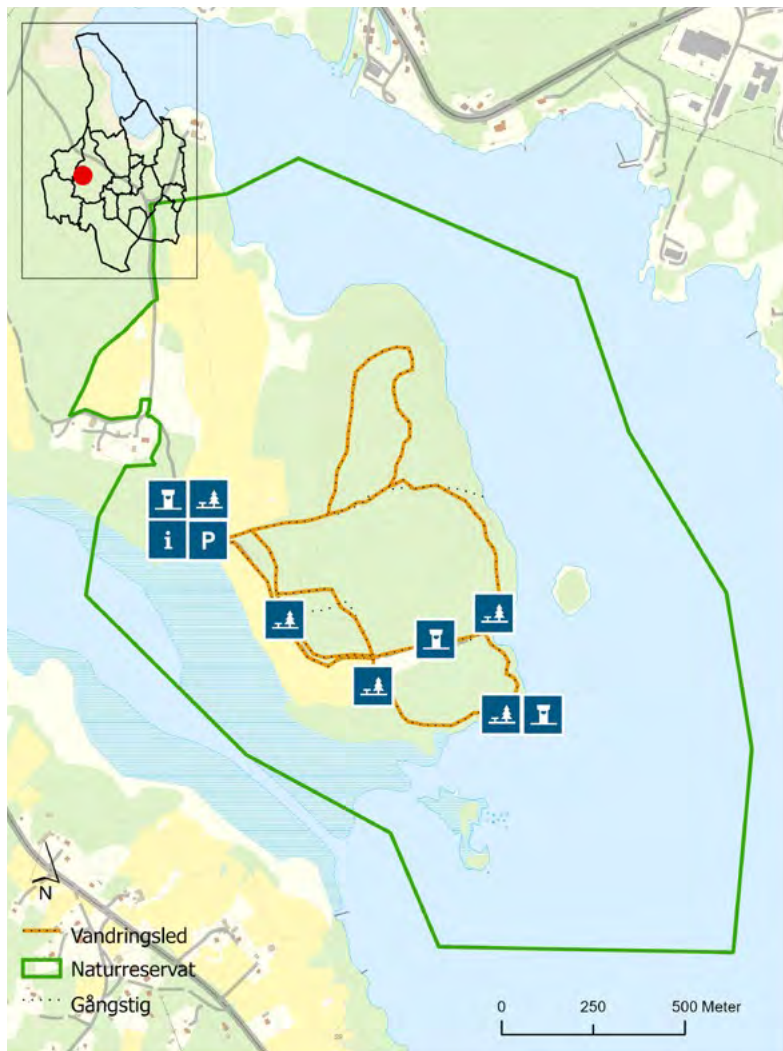
Bergs klätt erbjuder en varierande miljö. Stanna på en av alla rastplatserna och njut av den storslagna utsikten över Glafs fjorden.

Bergs klätt är ett välbesökt naturreservat och fornvårdsområde väster om Arvika där det finns mycket att se och uppleva för besökarna. Här finns intressanta fornlämningar från senare delen av stenåldern och bronsåldern. Förutom fornlämningar finns vacker gammelskog och hassellundar med mängder av vårblommor och strandängar med ett rikt fågelliv.

Området har präglats av tidigare bosättningar och brukning. Reservatets västra halva utgörs i huvudsak av jordbruksmark av olika slag. Den östra delen utgörs av en skogklädd höjd som reser sig drygt 50 m över omgivningarna.

TILLGÄNGLIGA LEDER OCH RASTPLATSER

En naturstig på 3,5 km slingrar sig över denna vackra halvö med information om det intressanta landskapet. Det finns flera fina rastplatser längst stigen att stanna till vid. En rullstolsanpassad led på ca 1,2 km finns i anslutning till parkeringen som leder till ett vindskydd med eldplats. Två toaletter samt fem viloplatser med rastbord finns också längs denna lättillgängliga väg. Det finns totalt fyra rastplatser, två med rastbord och två med vindskydd och eldstäder som ligger ner mot sjön.

11. RENNSTADSNIPAN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

VINDSKYDD

TORRTOALETT

UTKIK

VANDRA GENOM DEN VACKRA SKOGEN UPP TILL RENNSTADSNIPANS TOPP

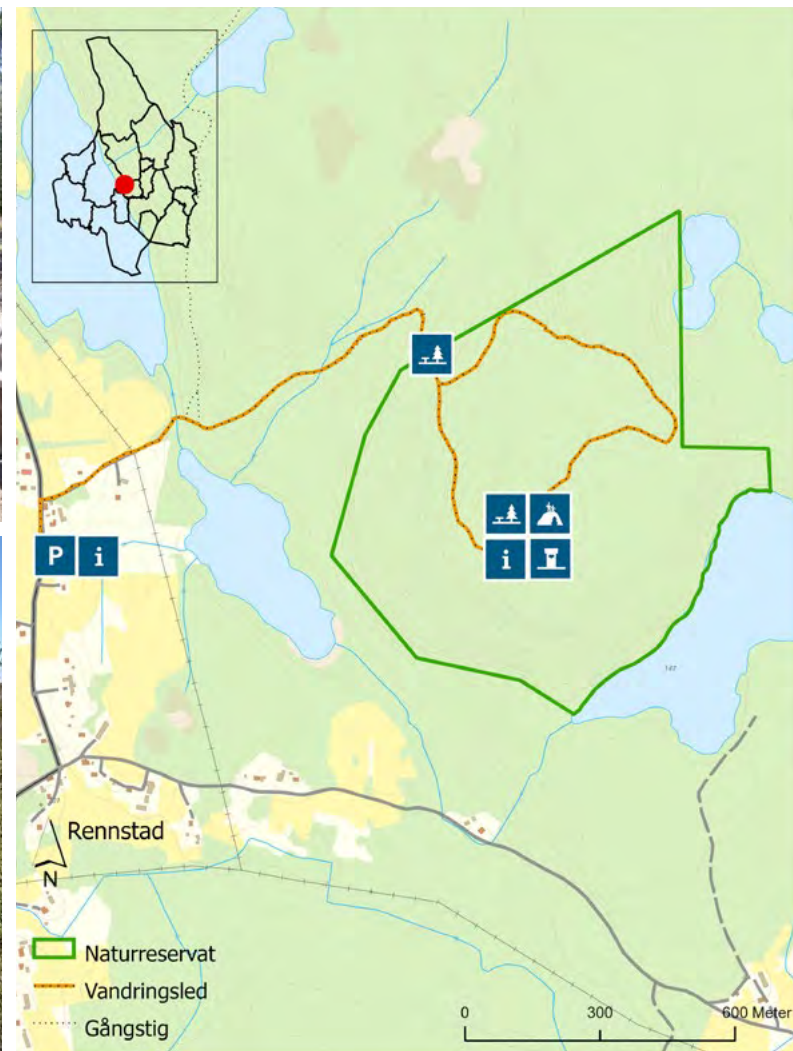
På toppen väntar sedan en storslagen utsikt över sjöar, skog och berg. Reservatet erbjuder en viktig livsmiljö för både växter och djur.

Rennstadsnipan är ett högt berg med branta sluttningar, runt omkring finns det stora områden av skog som fått utvecklas fritt och har höga naturvärden. Rennstadsnipans topp ligger 253 meter över havet. På toppen finns ett 12 meter högt utsiktstorn som byggts av Högboda byalag. Från tornet har man en magnifik utsikt över det omgivande landskapet.

Skogen i de dramatiska branterna har till stor del lämnats att utvecklas fritt och har också brunnit flera gånger. Tack vare detta innehåller skogen på Rennstadsnipan många gamla brandskadade träd och mycket död ved och här finns flera arter som är beroende av denna sällsynta livsmiljö.

FIKA MED VY

Från den gamla skolan i Renstad finns en markerad stig som leder upp till toppen. Leden som går i en liten rundslinga på toppen är totalt 5,5 km lång. Stigen upp för berget är kuperad men det är inga problem för exempelvis en barnfamilj att gå upp om man tar det i sin egen takt. En naturlig plats för att återhämta sig och fylla på energinivåerna är på toppen av snipan. Här finns det förutom det höga utsiktstornet även vindskydd och grillplats för medhavd matsäck.

12. KYCKLINGLEDEN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

VINDSKYDD

BAD

TORRTOALETT

VANDRA I VARIERAD, NÅGOT KUPERAD TERRÄNG MED FINA VYER ÖVER VÄNERN

Snidade träfigurer finns att upptäcka längs stigen som går genom skog och över klippstränder. Här du kan ta dig ett uppfriskande dopp.

I en vik av Vänern, 1 mil söder om Grums ligger Liljedal. Den lilla orten som har en känsla av västkust, har på senare tid blivit känd för sin fina vandringsled. Vid Buda badplats startar och slutar leden som går runt Kycklingdalen. Stigen går genom en varierad miljö, bitvis längs Vänerns strand med fina klippor att rasta, bada eller fiska ifrån. Leden går även genom en hassellund där det finns blåsippor om våren.

VINDSKYDD MED VÄNERUTSIKT

Delar av leden är något kuperad och efter ungefär halva sträckan når man den högsta punkten. Här kan du blicka ut över Vänern eller pusta ut i vindskyddet som även har en eldstad.

Stigen slingrar sig sen nedför berget genom blåbärris och vackra tallar. En del av tallarna har nakna stammar utan bark som skvallrar om den brand som härjade i området år 2004. I Kycklingdalen finns många sällsynta arter och i området finns ett rikt fågelliv som till exempel nötskrika.

Kycklingleden är en kvalitetsmärkt Värmlandsled. Föreningen Neijden har anlagt och sköter leden och har ordnat med de fina snidade träfigurer som går att upptäcka längs stigen. Nära strandkanten finns även en kallkälla där man kan avnjuta en klunk källvatten.

13. SÖDRA GUNNARSKOGSLEDEN

CYKLA ELLER VANDRA RUNDSLINGAN GENOM GUNNARSKOGS VARIERANDE LANDSKAP

Njut av fina vyer och lugnet vid idylliska skogstjärn. Här finns övernattningsmöjligheter både längs leden och vid målgång.

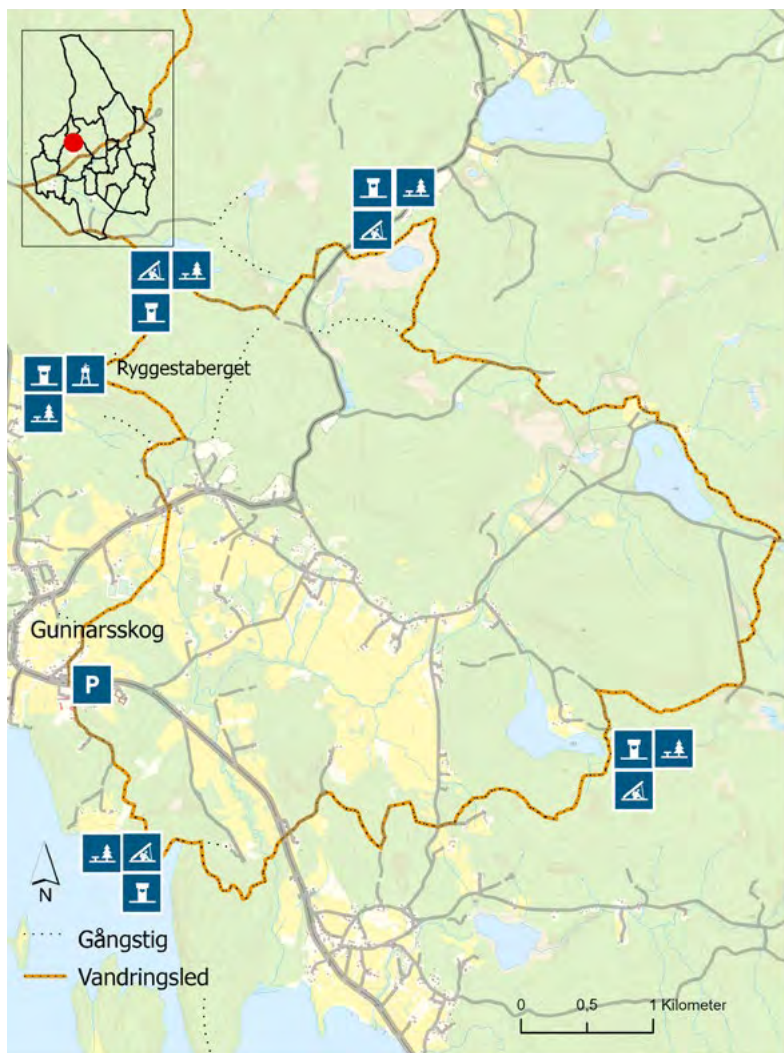
Rundslingan på 24 km går genom Gunnarskogs vackra landskap. Längs stigen passerar man många vackra platser så som Svartviken, jättekastet Rövarstenen, skogstjärnor och kolarkojor. Det finns även flera fina utsiktsplatser längs vägen som Harstacken och Ryggstabergets utsiktstorn.

KOMBINERAD LED

Både vandrare och cyklisterna är välkomna eftersom leden är kvalitetsmärkt som både Värmlandsled och Biking Värmland-led. Som cykelled är den klassad som röd, vilket innebär att den har flera längre sektioner av teknisk karaktär och ett varierat underlag som här består av stigar, grus- och traktorväg. Leden bjuder också på tuffa stigningar och steniga utförsbackar.

Leden utgår från Larstomta Vandrarhem i Gunnarskog. Här kan du övernatta eller bara köpa en karta över vandringsleden. I området finns det också många vattendrag med goda möjligheter till fiske och paddling.

Längs leden finns flera torrass och eldstäder samt lägerplatser där det är möjligt att övernatta i vindskydd eller kolarkojor. En bit från starten passerar leden Gunnarskogs Hembygdsgård som har ett helgöppet café under sommaren.

14. EKENÄS

PARKERING

VANDRING

VINDSKYDD

RASTPLATS

TORRTOALETT

BAD

KOLLEKTIVTRAFIK

UTSIKT

UPPLEV STORSLAGNA VYER, BAD OCH HÄRLIG SKOG

Vandringsleden på Värmlandsnäs erbjuder härlig panoramautsikt över Väneren. Leden är lättvandrad och det finns möjlighet till många stopp längs vägen.

Vandringsleden startar vid Ekenäs camping. Den första etappen Ekenäs – Ladholmen är cirka 1 km lång och går ut till Ladholmens sydspets. Här har man en vacker vy utöver Väneren och det finns vindskydd och grillplats. Denna del av leden är bredare och väldigt lättvandrad, spångarna har dock inga räcken.

SE ÄNDA TILL KINNEKULLE

Flera storslagna vyer och en fin badplats finns om man går vidare mot Åkershus. Leden går då genom luftig blandskog samt över klippor vid strandkanten. Missa inte avstickaren mot Sohuvudsudden. Här är det en fantastisk vy över Väneren med både Lurö skärgård, nationalparken Djurö och Kinnekulle i blickfånget. Leden slutar sedan vid Åkershus badplats där man kan ta sig ett uppiggande dopp. Leden är ungefär 2 km lång och lättvandrad även om stigen smalnar av efter första sträckan.

Ifrån Åkershus badplats kan man sedan gå vidare på en annan vandringsled till Vitsand. Leden är cirka 1,3 km och framme i Vitsand finns både vindskydd och grillplats.

15. RAVINERNA VID APERTIN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

TORRTOALETT

FRODIG GRÖNSKA OCH SPÄNNANDE HISTORIA I LÄNETS ÄLDSTA NATURRESERVAT

I Apertin kan du vandra bland höga ormbunkar i de lummiga bäckravinererna. Missa inte de vackra byggnaderna som tar dig tillbaka i tiden.

I Apertins raviner växer en rik och varierad flora. Nere i ravinererna är klimatet fuktigt och det skyddade läget skapar förutsättningar för en frodig växtlighet. Fukten, grönskan och lummigheten i bäckravinererna där bland annat den storvuxna ormbunken strutbråken frodas ger känslan av att befinna sig i en djungel. Stigarna i ravinen är kuperade och det är ganska svårvandrat så när det är blött ute får man ta det försiktigt på spängerna.

Både i och runt ravinererna kan du promenera bland mäktiga och gamla ädellövträd såsom ek, lind och hästkastanj samt storvuxna granar. Fågelfaunan i ravinererna är rik. Här häckar bland annat kattuggla, gröngöling och skogsduva.

SPÄNNANDE HISTORIA

Den vackra herrgården och flera av dess pittoreska omgivande byggnader och parker är skyddade som byggnadsminne. Apertin är känt sedan medeltiden, men dagens herrgård byggdes i mitten av 1600-talet och fick sitt nuvarande utseende vid slutet av 1700-talet.

Tänk på att respektera hemfridszonen runt herrgården och dess privata trädgård. Vid parkeringen finns det rastbord och toaletter.

16. LUNGÄLVSRAVINERNA

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

TORRTOALETT

KOLLEKTIVTRAFIK

BESÖK VÄRMLANDS BÄST BEVARADE OCH VACKRASTE RAVINSYSTEM

Vandra genom den lummiga och frodiga skogen längs Lungälvens brusande forsar. Här väntar en unik miljö med många ovanliga arter.

Vill man ha en vacker naturupplevelse ska man åka till Lungälvsravinerna i Brattforsheden. Terrängen är kuperad och något utmanande men det artrika växtlivet i den miljö som bildats i ravinerna är imponerande.

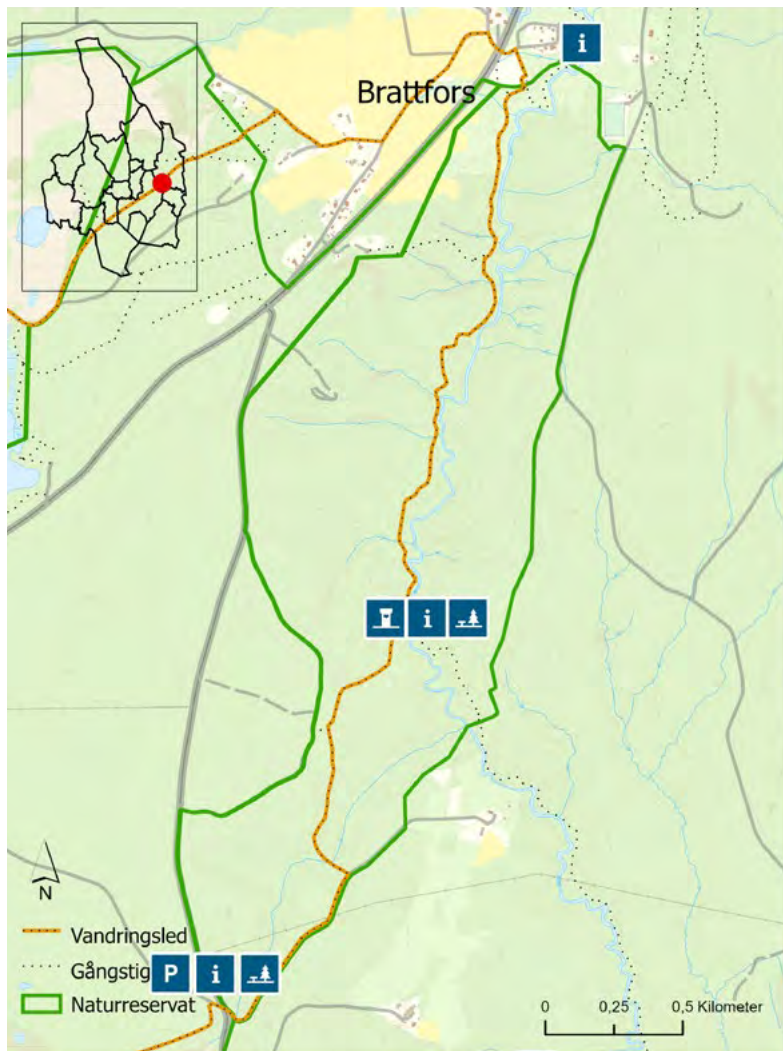
Den lummiga och fuktiga miljön i Lungälvsravinerna skapar förutsättningar för växter och djur som annars hotas av utrotning på många platser. Här växer ovanliga lavar, mossor och svampar liksom flera ovanliga kärlväxter. Bland de sistnämnda hittar man bland andra strutbräken, ögonpyrola och orkidéerna spindelblomster och tvåblad.

Även djurlivet i vattenmiljön är rik och ofta möter man både strömstare och bäver utmed älven. Under vattenytan trivs den utrotningshotade flodpärlmusslan.

KUPERAD TERRÄNG

Naturreseptatet ligger i Brattfors och stigen ner i ravinen ligger vid en restaurerad masugnshytta som också är väl värt ett besök. Terrängen är kuperad och leden är spångad på flera ställen. Det gäller att gå försiktigt eftersom marken är mjuk och spångerna flyttar på sig.

Brattforsleden passerar reservatet i nord-sydlig riktning. I reservatets södra del finns en rastplats med skärmskydd.

17. NYGÅRDSKÄLLAN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

VANDRA GENOM ETT AV LANDETS STÖRSTA OCH BÄST UTVECKLADE RAVINOMRÅDEN.

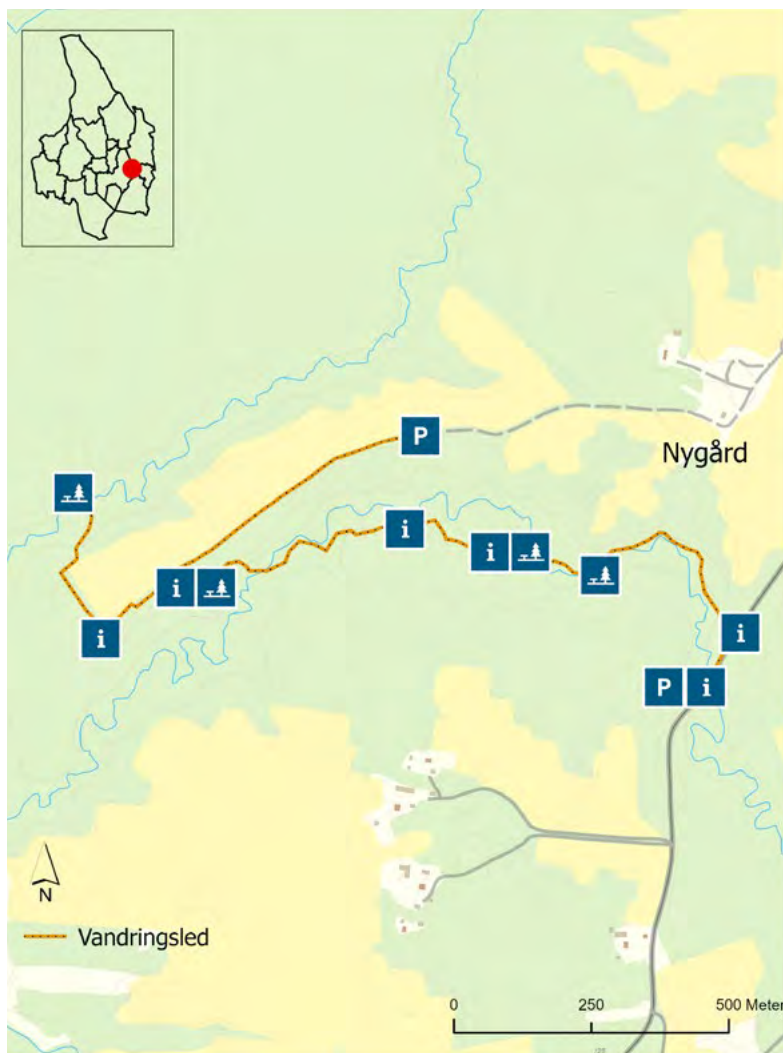
Genom de djupa ravinerna och branta klättringar i den trolska ravin-granskogen når du till slut målet: den mytomspunna Nygårdskällan.

Två mil norr om Väse ligger naturreservatet Ölmans lövskogsraviner. Genom området flyter många bäckar, med det är vid Västgötabäcken som du hittar den speciella Nygårdskällan. Det är en så kallad artesisk källa där det kristallklara grundvattnet pumpas upp med självtryck genom en öppning i jordlagret. Eftersom inga vattenprover genomförs går det inte att garantera att vattnet alltid är drickbart.

Följ vandringsleden som slingrar sig upp och ner genom ravinerna fram till källan. Leden är cirka 2 km lång med en ganska krävande terräng. Men längs vägen finns flera bänkar att slå sig ner på för en stunds vila. Genom de blötaste delarna finns det spänger att gå på, men det kan även vara blött på andra delar av stigen. Det finns även en alternativ, kortare väg till källan som inte går i ravinerna.

MYTOMSPUNNEN KÄLLA

Grundvattnet i Nygårdskällan kommer från sjön Alstern och filtreras genom Brattforshedens sandmassor. Under 1800-talet vallfärdade folk till Nygårdskällan för att dricka ur brunnen eftersom man trodde att vattnet var hälsobringande och ungdomsgivande.

18. KILSRAVINERNA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

DRÖM DIG BORT TILL REGNSKOGEN I DE MÅKTIGA RAVINERNA ETT STENKAST FRÅN KIL

Bland frodig växtlighet och ett rikt fågelliv kan du utforska den dramatiska naturen som inlandsisen skapat.

Naturreseptatet bjuder på en varierad miljö där granskogen uppe på platåerna övergår till lummig lövskog och ormbunkar nere i ravinerna. På sommaren gör den frodiga växtligheten att luftfuktigheten blir hög och att det nästan känns tropiskt. Den fuktiga miljön gör att flera ovanliga växter trivs här, till exempel dvärghäxört och springkorn, liksom många mossor. I området trivs även hackspettar och bäver lever i Hyndalsån. Ravinerna är upp till 25 meter djupa och 100 meter breda och stigarna i ravinerna är starkt kuperade.

VANDRA VIDARE GENOM FLER NATURRESERVAT

Om du vill vandra vidare tar du Skutbergsleden söderut mot Vänern. Leden är 22 km lång och går genom både Högemons och Sörmons naturreseptatet med sina karakteristiska hedtallskogar och sanddynor.

Från Sunnervallen i Kil går även Frykenleden norrut mot Nilsby. Den 20 km långa leden går i västslutningen längs Fryken och passerar Lövenstrand, Frykstahöjden, Frykenbaden och Örnäs. Längs vägen passerar man många vackra utsiktspunkter och stigen går förbi nyckelbiotoper, fornlämningar och kulturlämningar.

19. SEGERSTAD SKÄRGÅRD

INFO-TAVLA

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

VINDSKYDD

RASTSTUGA

TORRTOALETT

TILLGÄNGLIGT

TILLGÄNGLIG SKÄRGÅRDSMILJÖ MED MÅNGA RASTPLATSER OCH VACKRA VYER ÖVER VÄNERN

Segerstad skärgård är ett reservat för alla. Området är känt för sitt varierande landskap och sin utpost mot Vänern.

Segerstadorrådet ligger på fastlandet i naturreservatet Segerstads skärgård och omfattar bl.a. uddarna Arnäs udde och området vid Onsösundet. Området är känt för sitt strövvänliga, svagt kuperade landskap och de vackra utblickarna över Vänern. Hit kan man komma utan båt men ändå få uppleva den unika skärgårdsmiljön i Vänern med öar, hällmarkstallskogar, lövskogar, öppna gläntor och kulturlämningar. Skärgårdsmiljön bidrar till ett rikt fågelliv och har man tur kan man få se en fiskgjuse eller havsörn segla förbi.

MÅNGA RASTPLATSER MED HÄRLIGA VYER

Området ger förutsättningar för rekreation och naturupplevelser under stora delar av året. En omfattande satsning på tillgänglighet har gjorts i hela området. Det finns rullstolsanpassade leder, spänger och lättillgängliga vindskydd och toaletter.

Utifrån parkeringen utgår flera stigar som tar dig genom en omväxlande skärgårdsnatur. Längs stigarna finns vindskydd och flera grillplatser. Området har många rastplatser att välja mellan och Landvikens gamla tomt är en bra samlingsplats för större sällskap. Rastplatserna vid Onsösundet, Hamnholmarna och Arnäs udde är rullstolsanpassade.

20. LURÖ

INFO-TAVLA

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

TORRTOALETT

BRYGGA

BAD

MITT UTE I VÄNERN LIGGER LURÖ SKÄRGÅRD MED HUNDRATALS HOLMAR OCH KOBBAR

På skärgårdsön Lurö kan du vandra i stillhet i den praktfulla naturen med många spår ifrån svunna tider.

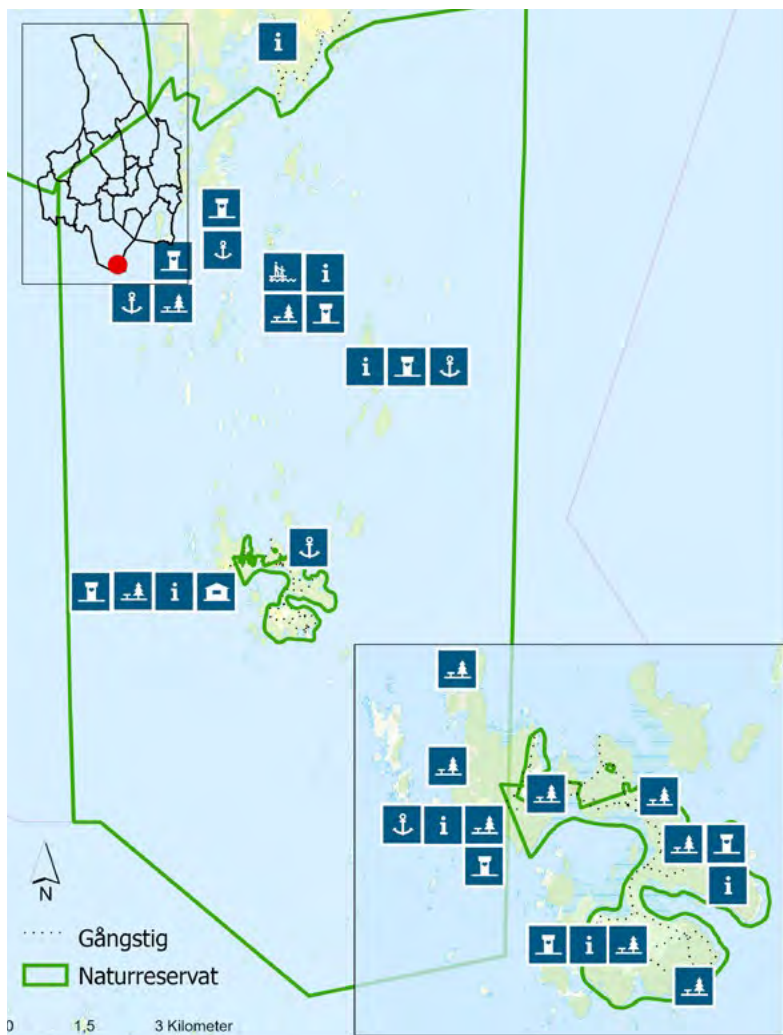
Lurö skärgård har en stor variation av vackra skärgårdsmiljöer med spännande historia. På öarna Sunnervassen, Ärnön, Gunnarsholmen och Vithall finns spår av forna jordbruk. På Vithall finns ett gammalt fiskareboställe bevarat och betet har återupptagits. På ön Lurö har det genom åren funnits både medeltida stenkyrka, gästgiveri och tegelbruk. Här finns ett rikt fågelliv och möjlighet till fina paddelturer.

ÅK BÅT TILL LURÖ OCH DESS ROFYLLDA NATUR

Till huvudön Lurö går det på sommaren passagerarbåtar ifrån Ekenäs och Kållandsö som man förbokat innan. Här kan du vandra under ek och lind i det vackra kulturlandskapet. Vandringsleder finns över hela ön så det är bara att bestämma längd utifrån dagsform och önskemål. Flera rastplatser med härlig utblick över Vänern och toaletter finns längs stigarna. Det finns också en linjefärja till en närliggande ö.

Kanske behövs ett svalkande klippbad i Vänern då Lurö är känt för att vara väldigt solrikt.

Vid Bösshamn finns det långgrunda sandstränder med släta badberg, perfekta för barnfamiljen. Vill man stanna längre på denna vackra ö finns det möjlighet till både kost och logi.

21. HAMMARÖ SYDSPETS

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

VINDSKYDD

TORRTOALETT

UTKIK

TILLGÄNGLIGT

HAMMARÖ SYDSPETS ÄR ETT TILLGÄNGLIGT OCH POPULÄRT UTFLYKTSMÅL SOM PASSAR ALLA

Området erbjuder fantastiska vyer över det öppna Vänern. Det finns klipstränder, hällmarkstallskogar, strandängar och vassvikar.

Hammarö sydspets är en del av naturreservatet Värmlandsskärgården. Här finns det möjlighet att vistas i en utpräglad skärgårdsnatur utan tillgång till båt.

Hammarö sydspets läge och form gör att den fungerar som en tratt som samlar ihop fåglar som flyttar söderut under hösten. Halvvägs ut till sydspetsen finns en informationsbyggnad och plattform för fågelskådning. Under hösten är det en utmärkt utkikspunkt för att se en del av de flyttfåglar som passerar.

MÅNGA STRÖVSTIGAR OCH RASTPLATSER

På Hammarö sydspets finns fina vandringsleder och rastplatser som är lätta att hitta och ta sig fram på. Från parkeringen är det ungefär 800 meters promenad ut till sydspetsen och Skage fyr med magnifik utsikt över Vänern.

Det finns tre grillplatser i området med vindskydd och sittbänkar. Vill man vara säker på att få elda är det bra att ta med sig egen ved eftersom det händer att vedförrådet på Store holme tar slut.

I området ingår även Bränneholme som man kan nå via en vandringsled som går österut från parkeringen. Denna led slingrar sig genom skogen och är lite svårare att ta sig fram på än lederna som går ut mot Store holme.

22. SIBBERÖN

INFO-TAVLA

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

RASTSTUGA

BRYGGA

BAD

TORRTOALETT

BÅTBUSS

VANDRA OCH BADA PÅ VÅLÖN, KALVÖN OCH SIBBERÖN I VÄNERNS SKÄRGÅRD

På dessa Väneröar finns det möjlighet för svalkande sand- och klippbad. Här finns flera platser för övernattnig och fikastunder med Vänerutsikt.

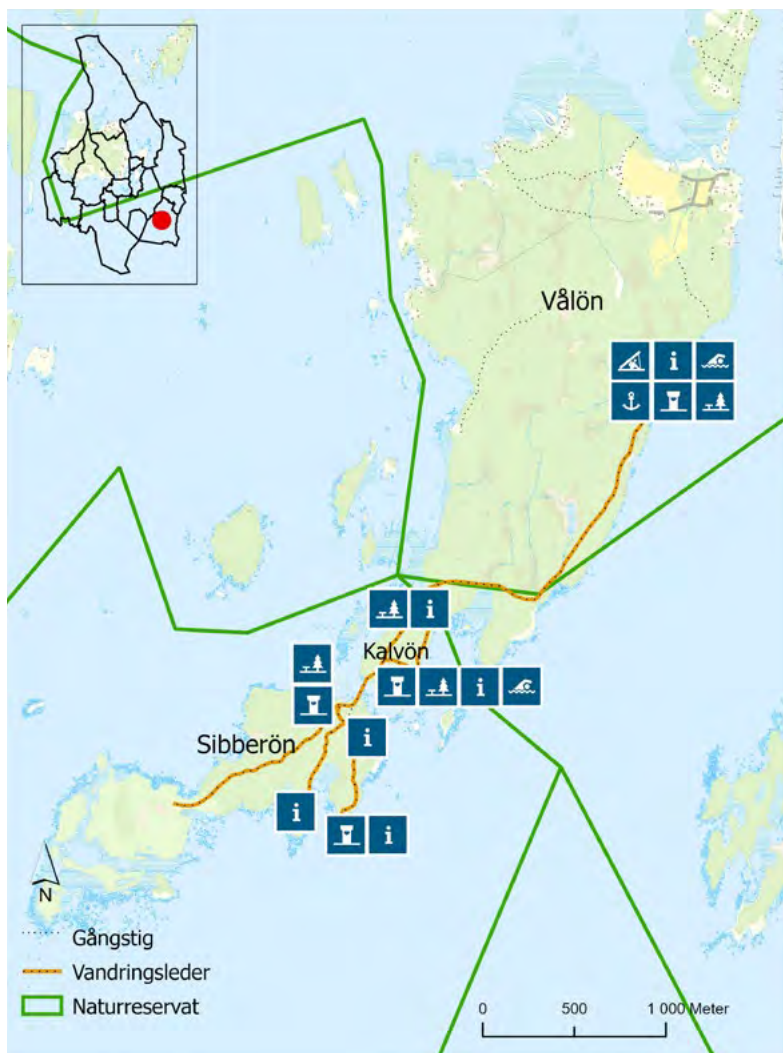
På sommaren kan man ta turbot från Vålösundet till Vålön och ibland även Kalvön och sedan vandra ut till Sibberön. På vandringen får man uppleva de tre Väneröarna som hänger ihop med hjälp av broar och en fyra kilometer lång vandringsled. Utefter stränderna finns bestånd av hållmarkstallskog med knotiga, skulpturala trädindivider. Det finns flera bryggor och tilläggsplatser för båtar, grillplatser, vindskydd och ute-dass längs leden.

SOLNEDGÅNG ÖVER VÄNERN

På Vålös östra sida finns Sandvikarna, en populär plats bland barnfamiljer med långgrunda sandstränder, toalett och lekplats. Blir man hungrig av allt bad finns grillplats.

När man kommer till Kalvön finns det ett fint klippbad. På denna ö finns det flera grillplatser och vindskydd samt platser som är lämpliga att slå upp sitt tält på.

Längst ut ligger Sibberön där det finns både skog och öppen äng. Även här finns det gott om badmöjligheter både klipp- och sandbad och en raststuga att fika vid. Det finns en vacker äng där man kan sova gott i sitt tält medan solen går ner över Vänern.

23. GÖTEBORGSUDDEN

INFO-TAVLA

VANDRING

PARKERING

RASTPLATS

ELDPLATS

TORRTOALETT

KOLLEKTIVTRAFIK

TILLGÄNGLIGT

BLICKA UT ÖVER VÄNERNS HORISONT, ENDAST ETT STENKAST FRÅN KARLSTAD

Göteborgsudden är tillgänglig för alla och erbjuder både skogslandskap och Vänernutsikt. Väl värt ett besök under alla årets årstider.

Strax sydväst om Karlstad ligger Göteborgsudden. Som namnet tyder på har området en riktig skärgårdskänsla, men fick sitt namn efter torpet Göteborg som byggdes där någon gång under 1800-talet. Flera andra sommarhus byggdes på udden och holmen utanför under 1930-talet, men var tvungna att rivas när Zakrisdalsverken uppfördes under andra världskriget. Spår av husgrunder och trädgårdsväxter som trädgårdsiris, daglilja och syren vittnar om den gamla bebyggelsen.

TILLGÄNGLIGT FÖR ALLA

En platt, bred och cirka 700 meter lång stig leder dig ut genom skogen på udden. Skogen har höga naturvärden och är utpekad som biotopskydd. Där stigen slutar, fortsätter man på en bred spång för att komma ut på den lilla ön utanför. Slingan lämpar sig mycket bra även med barnvagn och rullstol. Längs vägen finns flera bänkar att slå sig ner och vila på. Både på udden och på ön finns flera eldstäder och bord med bänkar där man kan rasta och njuta av den lugna miljön. Vid parkeringen finns ett handikappanpassat torrdass som är öppet under sommarmånaderna.

24. JÄVERÖN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

VINDSKYDD

TORRTOALETT

BÅTBUSS

TILLGÅNGLIGT

CAFÉ

DENNA LÄTTILLGÅNGLIGA Ö ERBJUDER MÅNGA MÖJLIGHETER TILL REKREATION

Upplev ett levande kulturlandskap och härliga badplatser. Vandra eller cykla förbi betande kor och njut av härlig utsikt över Väneren.

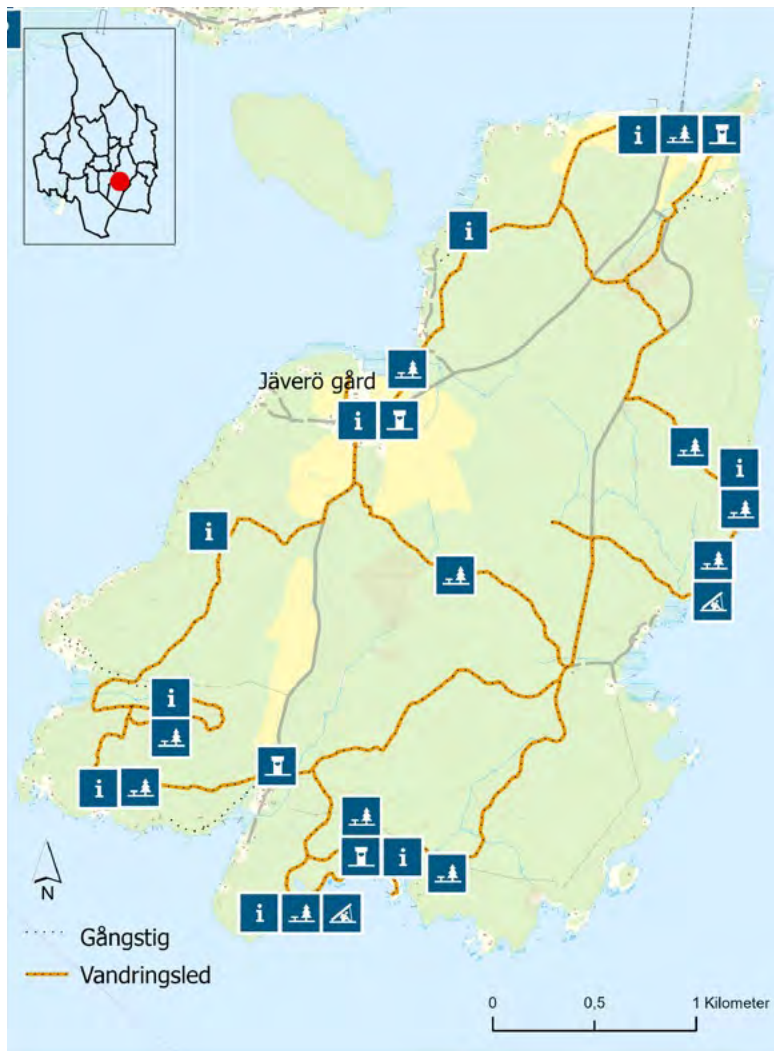
Jäverön är en ö i Väneren som ligger en mil öster om Karlstad. Ön består till största av barrskog men här finns även flera sand- och klippstränder och strandskogar. Ett aktivt skärgårdsjordbruk bedrivs på ön och bidrar till ett levande kulturlandskap där naturbetesmarker och strandängar hålls öppna för betande nötkreatur, hästar och får.

VANDRA OCH CYKLA

Du tar dig till Jäverön med egen båt men det går även färjor året runt och båtbusser från inre hamn på sommaren (1 juni till 31 augusti). På färjan kan man ta med både bil och cykel. Har man mindre barn är det perfekt att ta med cyklar som de kan använda under vandringen.

Utifrån färjeläget och båtbussterrassen utgår flera olika vandringsleder. Dessa går att kombinera till allt från den kortaste turen på 3 km till den längsta på 17 km. En stig på södra delen av ön samt tillhörande anläggningar är tillgänglighetsanpassad.

Längs lederna finns det information om ön, vindskydd, toaletter samt mysiga fikaplatser och grillplatser för medhavd matsäck. Det finns även café på ön under sommaren.

25. MÖLNBACKA KULTURSTIG

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

KULTURSTIGEN ERBJUDER EN LÄRORIK VANDRING I GEMYTLIGA MÖLNBACKA

Längs leden i det varierande landskapet passerar man flera historiska platser och får uppleva svunna tider.

I Mölnbacka utanför Deje hittar man den 5 km långa vandringsleden som tar dig genom bygdens historia. Under promenaden kan man stanna och begrunda hela 15 platser av historiskt och kulturellt värde. Vid varje plats finns det information och bilder från hur det tidigare sett ut och här kan man följa livsöden hos de människorna som bott och verkat i bygden. Leden passerar bland annat en smedja samt flera torp och gårdar. I den gamla parken står fortfarande en sexkantig dansbana kvar.

LOKALT ENGAGEMANG

Omgivningen runt stigen är varierad och erbjuder både ängsmark, granskog, sjöar och bäckar. Det pågår aktivt skogsbruk i anslutning till leden vilket kan påverka naturupplevelsen. Ta med badkläder och avsluta promenaden med ett dopp vid pensionatets badplats som förr endast fick användas av pensionatets gäster. Kulturstigen skapades år 2006 av idrottsklubben Mölnbacka AIS för att användas till gemensamma sociala aktiviteter i bygden. Mölnbacka AIS har även tagit fram en broschyr där man kan läsa mer om stigen och om de historiska platserna. Leden är lätt att vandra, med undantag av några sträckor som är något kuperade.

26. 7-TORPSLEDEN – RITAMÄKI

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

TORRTOALETT

CAFÉ

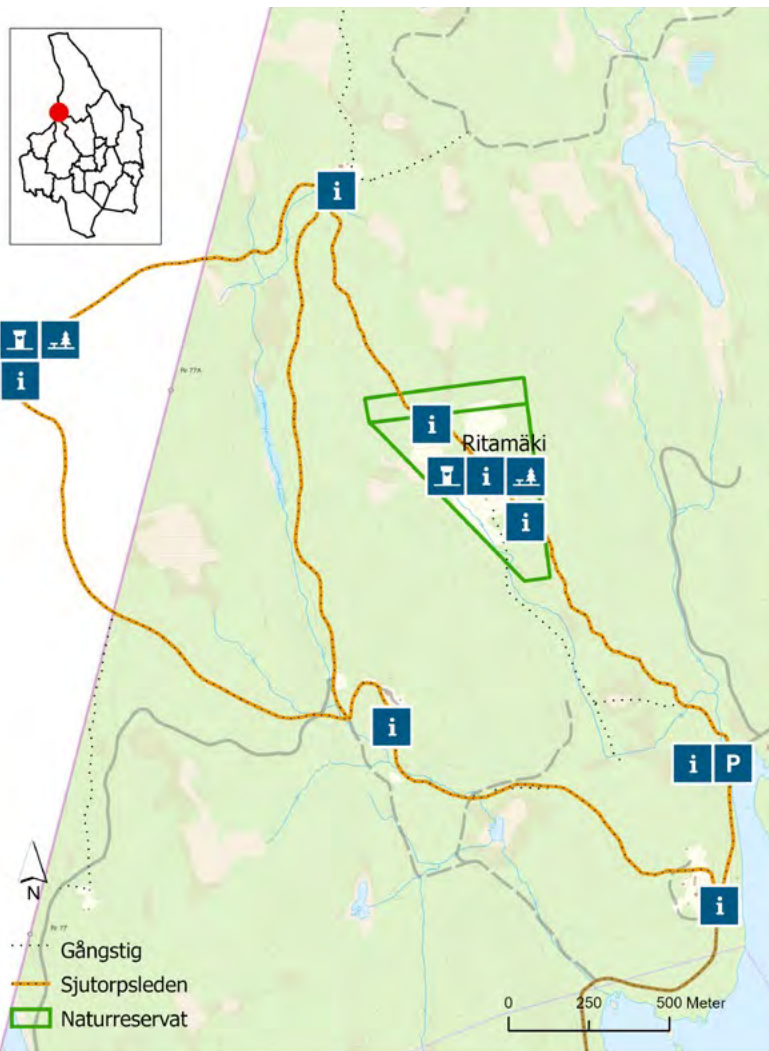
7-TORPSLEDEN TAR DIG GENOM FINNSKOGENS SPÄNNANDE NATUR OCH KULTURLANDSKAP

Under vandringen på nästan 8 km passerar man 7 torp både i Sverige och Norge. Den välbevarade finngården Ritamäki är en av dessa.

Leden går huvudsakligen på gamla stigar, i enkel terräng som skapats av skogsfinnarna. På 1500- och 1600-talet invandrade många finnar från östra Finland till Värmland och slog sig ned i skogarna längs norska gränsen. Här kunde de genom svedjebruk odla upp tidigare obrukbar mark. Rundan går igenom barrskog som under färden bryts av med ljusa lövskogar och ängsmarker runt de gamla torpen. Leden passerar sju torp, alla med skogsfinskt ursprung och två av torpen ligger på norska sidan av gränsen. Under andra världskriget användes stigarna som flyktvägar från Norge. Det finns även en alternativ sträckning av leden på den svenska sidan om gränsen.

RITAMÄKI EN FINNGÅRD MED BLOMSTRANDE ÄNGAR

Ritamäki är en av Sveriges bäst bevarade finngårdar och den sista finngård i Sverige som bebotts och brukats på traditionellt vis. Gården är i ursprungligt skick med gammal inredning. Här är den biologiska mångfalden stor med många växter som är beroende av slätter. Årlig lieslätter bevarar ängsfloran med bland annat fältgentiana och slätterblomma. Den hävdade slätterängen hyser inte bara en rik växtflora, utan insekter och ängssvampar trivs också här. Under sommaren erbjuder hembygdsföreningen enklare förtäring.

27. EDA SKANSAR

INFO-TAVLA

PARKERING

KÄNN HISTORIENS VINGSLAG PÅ EN PLATS DÄR MÅNGA VIKTIGA HÄNDELSER UTSPELAT SIG

Eda skansar är ett av landets bäst bevarade gränsbefästningssystem i kampen mot det Dansk-Norska riket.

Västra Värmland var länge en plats för gränsvister och krig. Beläget på krönet av en höjdrygg mellan Åmotfors och Charlottenberg ligger Eda skansar. Det är en försvarsanläggning som byggdes i mitten av 1600-talet för att skydda Sverige och Värmland mot det Dansk-Norska riket. Anläggningen har sedan dess blivit ombyggd och förstärkt i flera omgångar, bland annat med tre stödskansar och fjorton större värn.

Befästningarna vid Eda fungerade som ett skydd mellan Kongsvinger i Norge och Karlstad. Systemet av skansar, värn och befästa fältläger var ett av Sveriges viktigaste försvarssystem. Eda skansar är numer en fornlämning och skyddas av kulturmiljölagen.

LÄR DIG OM DEN SPÄNNANDE HISTORIEN

Skansen slutade att användas år 1814, i samband med att unionen med Norge bildades. Den läts senare förfalla, men restaurerades under mitten av 1900-talet. I samband med restaureringen gjordes även arkeologiska utgrävningar. Många av fynden finns nu på Eda skans museum utanför Åmotfors. Här berättas den spännande historien och i utställningarna kan du se den omfattande samlingen av bland annat vapen, uniformer och bilder.

28. RANSBYSÄTERN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

ELDPLATS

RASTSTUGA

TORRTOALETT

CAFÉ

LEV DIG IN I DET FLERHUNDRAÅRIGA SÄTERLIVET I BERGEN ÖSTER OM SYSSLEBÄCK

Upplev tystnaden, njut av en nystekt kolbulle eller övernatta i en av de timrade säterstugorna.

Sättern ligger på en avskild och tyst plats med en brant stigning från Klarälvsdalen. Naturen är orörd och i området strövar betande boskap. Under sommarmånaderna bor och jobbar människor på sätern och utför samma sysslor som förr, som att kula, mjölka korna och ysta ost. Det finns även en servering som erbjuder nystekta kolbullar på öppen eld, kaffe/te och bröd samt försäljning av getost. Det finns möjlighet till övernattnig i någon av de tre gäststugorna på sätern som hyrs ut via Svenska turistföreningen. Här bor du i enkla, timrade säterstugor. Serveringen och boendet är öppet från midsommar till slutet av augusti.

Förutom med bil, kan du även ta dig till sätern via flera vandringsleder från till exempel Långberget, Ransby/Branäs och Sysslebäcks Stugby och Fiskecamp.

EN HISTORISK PLATS

Sättern har anor från 900-talet och brukades i tusen år som sommarbetesplats för boskap. Ransbysättern var en koloni av flera fåbodar, och ägarna bodde i gårdar i området runt sätern. På platsen har hittats över femtio gamla husgrunder och flera odlingsrösen. Området är dessutom rikt på fångstgropar och järnframställningsplatser.

29. JUHOLA

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

SKIDOR

UPPLEV DE VÄRMLÄNSKA FINNTRADITIONERNA I JUHOLA

**Stig in i ett landskap med byggnader, traditioner och levnads-
mönster präglad av det skogsfinska kulturarvet.**

Under 1600- och 1700-talen flyttade många finnar till de stora, orörda områdena i västra Värmland. I skogsmarkerna runt Torsby finns flera gårdar och torp som vittnar om det finländska arvet.

BYGGNADER MED STORT KULTURVÄRDE

En av dessa är gården Juhola. Den ligger vackert beläget omgiven av ett kuperat odlingslandskap med åkrar, slätterängar och skogsmarker. På gården finns ett bostadshus med rökstuga innehållande en stor traditionell finsk rökugn. Kring tunet på gården finns även en större ekonomibygnad med ladugård, loge och stall samt två loftbodar, kokhus och rökbastu. Byggnader är uppförda runt 1740–1800, men moderniserades kring 1920 då bland annat boningshuset målades med Falu rödfärg.

Byggnaderna skyddas som byggnadsminne och hela finngården med dess omgivning är förklarad som kulturreservat. Gården är i privat ägo och byggnaderna är därmed inte öppna för allmänheten, men gårdsmiljön med omgivande marker går att besöka. Här finns en mindre P-plats med infotavla om föreskrifter för området.

Några kilometer från gården ligger Mattila friluftsgård där man kan åka längdskidor, vandra eller cykla. Därifrån utgår Mattilaleden som passerar Juhola.

30. GRUVRUNDAN/ PECKERERUNDAN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

VANDRA I VACKER NATUR OCH UPPTÄCK LÄMNINGAR FRÅN GRUVDRIFTEN I MANGEN

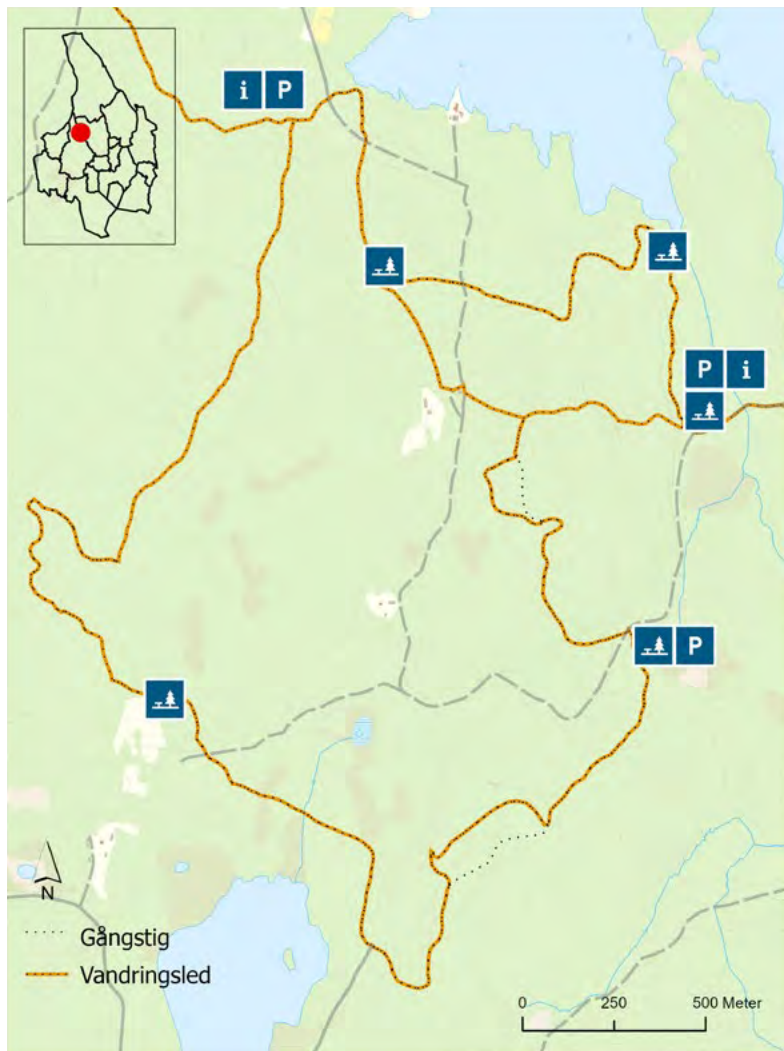
Välj mellan en kortare eller längre tur genom en historisk miljö med spännande upptäckter och information längs vägen.

I Mangens gruvområde pågick gruvverksamheten från 1500-talet fram till början av 1900-talet. Längs Värmlandslederna kan du uppleva områdets historik och komma nära ett flertal lämningar av till exempel kopparverk och gruvor. Man kan även upptäcka stengrunder och de gamla transportlinbanorna för malm. Gruvrundan är en 10 km lång rundslinga som även bjuder fin naturmiljö. Berggrunden i området gynnar en säregen flora med flera ovanliga arter. Leden går till största del genom skogsmark som på sina håll påminner om en riktig John Bauerskog med högväxta granar och mossbeklätt underlag. Leden för dig över stock och sten och överraskar med nya intryck längs vägen.

EN KORTARE TUR TILL KÄLLARGRUVAN

Peckererundan är ett kortare alternativ på knappt 3 km. Den tar dig förbi Karlsviken som en gång var centrum för gruvdriften, men går även förbi Källargruvan med sina djupa, färgskiftande schakt. Naturen bjuder på fina utsikter över sjön Mången och bergsbranter med en rik flora.

Starten för de båda rundorna görs bäst vid Asphöjdens vändplan, men det finns fler parkeringsmöjligheter längs vägen. Vid Källargruvan går de två lederna isär.

31. JÄRNLEDEN/ JÄRNSJÖLEDEN

Läs mer om platsen här!

FÖLJ JÄRNETS VÄG PÅ VATTNET LÄNGS SJÖAR OCH HÖJDER GENOM VACKRA BERGSLAGEN

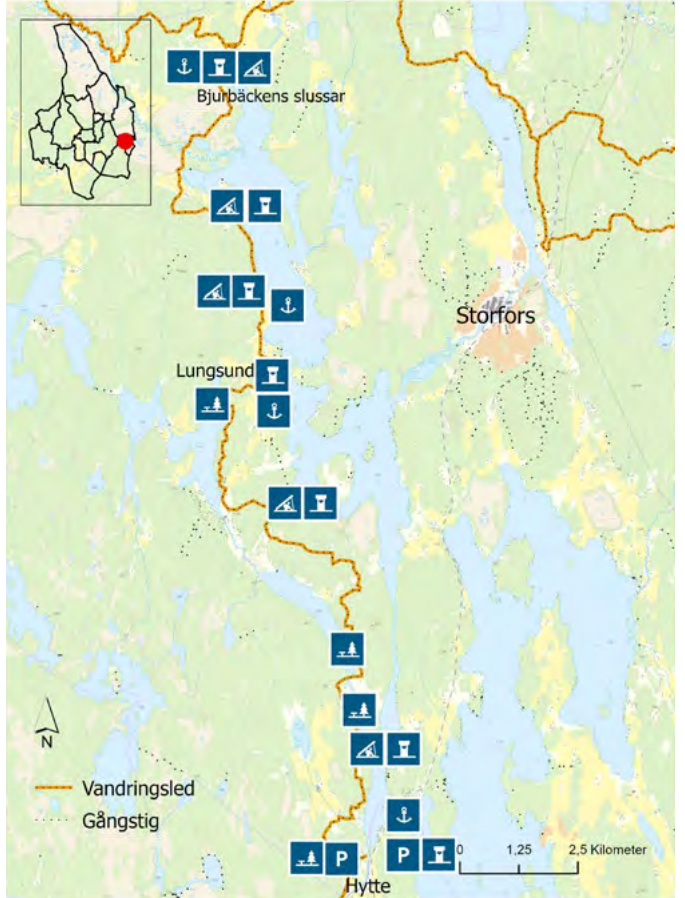
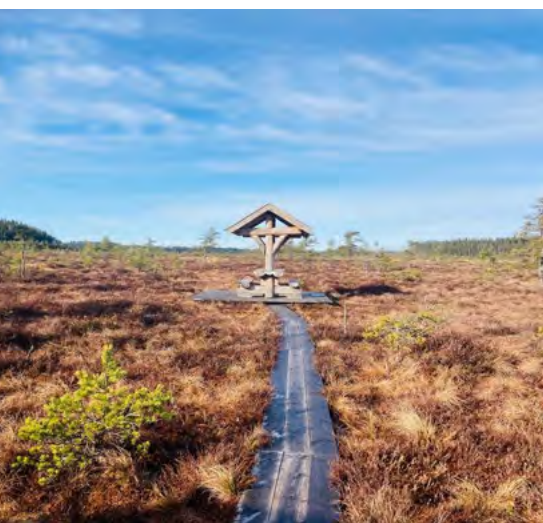
Lederna utgör tillsammans 60 km och längs vägen finns både fin natur med myrar och gölar samt kulturhistoria i form av slussar och järnbruk.

Skogen och närheten till vattendrag gjorde sydöstra delen av Värmland till en perfekt plats för järnframställning. I flera hundra år transporterades järn både på land och i vattnet ner mot Vänern. Det är i dessa spår vi vandrar än idag.

FRÅN BJURBÄCKENS SLUSSAR TILL KRISTINEHAMN

Järnsjöleden startar vid Bjurbäckens slussar och slingrar sig söderut till Hytte. Det är en sträcka på 28 km som går längs många fina sjöar och höjder. Om du vill gå hela sträckan finns övernattningsmöjligheter längs vägen. Förslag på kortare turer är: Bjurbäckens slussar – Bogåstjärnen (3 km), Lungsund – Lundsberg (4 km), Lundsbergs golfklubb – Klennoret (6 km).

Där Järnsjöleden slutar i Hytte fortsätter Järnleden ända ner till Kristinehamns gästhamn. Den 30 km långa leden går genom varierat landskap där du passerar flera historiska platser, fornlämningar och sevärdheter. Det finns flera busshållplatser och P-platser längs leden som gör det möjligt att gå delar av den. Förslag på delsträckor är: Hytte – Bergsjötorpet (5 km), Bergsjötorpet – Niklasdamm (5 km), Niklasdamm – Älvbron (4 km), Älvbron – Gustafsvik (9 km). Båda lederna är kvalitetsmärkta Värmlandsleder.

32. HÖGBERGSFÄLTET

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

TORRTOALETT

VACKER NATUR, SPÄNNANDE GRUVHÅL OCH EN HISTORISK SKILDNING AV EN SVUNNEN TID

Högbergsfältet är ett spännande utflyktsmål för både barn och vuxna. Vacker utsikt över Yngen, ångar och rester av tidigare gruvsdrift.

Högbergsfältet är ett omtyckt utflyktsmål med många promenadstigar. Den största delen av gruvorna finns i reservatets nordöstra del, vid Högberget. Här är också utsikten över sjön Yngen som vackrast.

I södra delen finns stora ängsytter med kalkgynnad flora. En av de vackraste orkideérna purpurknipprot växer här på banvallar och vägrenar. Man kan även hitta den sällsynta ormbunken murruta. Naturskönt beläget invid sjön Yngen ligger Skavnäsets kapell, klockstapel och gruvarbetarnas gamla begravningsplats. Inte långt från kapellet hittar du den spännande gruvgången Tilas stoll.

SPÄNNANDE GRUV- OCH ODLINGSLANDSKAP

Vid ett besök på Högbergsfältet syns ännu idag många spår av den gruvsdrift som fanns här. Överallt finns ruiner och husgrunder från gruvsdriften och det finns också spår av enkla bostäder i form av så kallade ”jordkullor”. De dåliga förhållandena i gruvområdet ledde till att landets första gruvstrejk stod här år 1869. De många gruvhålerna vittnar om brytningen av järnmalm och en del mer sällsynta mineraler. En spännande upplevelse är att gå in i Tilas Stoll, en horisontell gruvgång där du kan uppleva gruvan från insidan. I Persberg finns tre olika Biking Värmland leder varav två Rävviks- och Gruvturen är lätta att cykla och den tredje Hackatallturen medelsvår.

33. ACKSJÖLEDEN

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

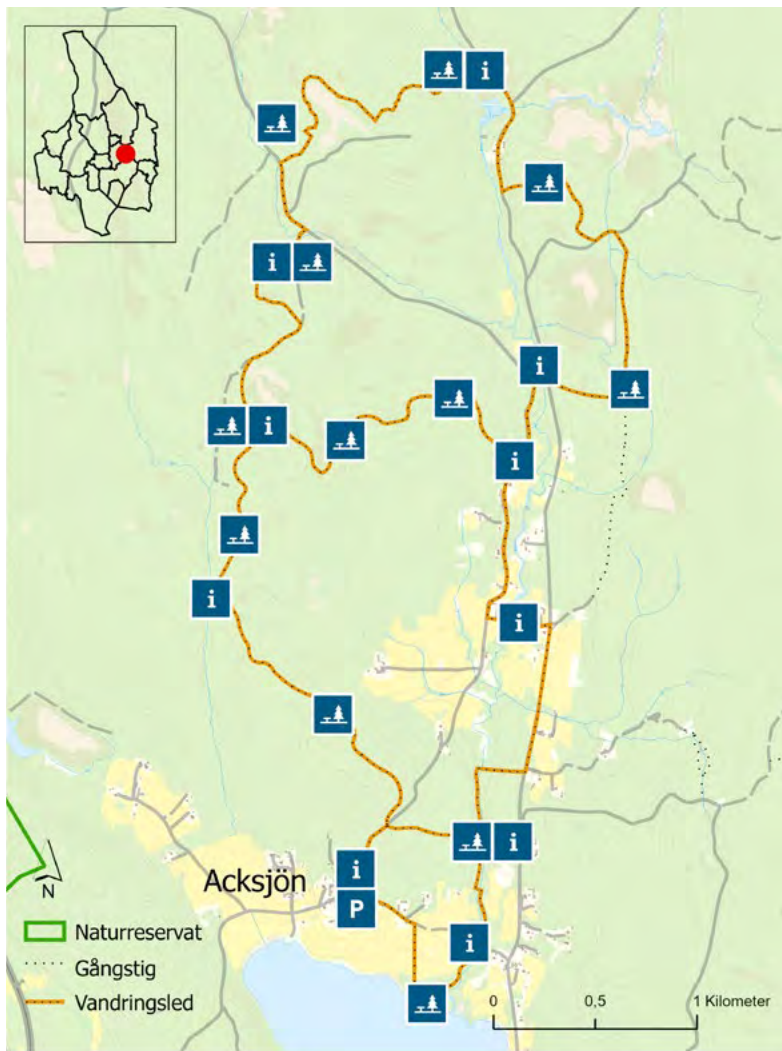
LUGN OCH ROGIVANDE VANDRING MED VILDMARKSKÄNSLA

Längs Acksjöleden vandrar du längs flera omväxlande miljöer och en känsla av vildmark och tystnad infinner sig snabbt.

Acksjön ligger några kilometer norr om Molkoms tätort. Härifrån utgår flera vandringsleder i natursköna miljöer. Vandringslederna går både genom hållmarkstallskog, blåbärsgrenskog och fuktiga lövskogar. Den passerar små tjärnar, myrar och även ett vackert odlingslandskap vid Herrån och Acksjön. Du vandrar även längs med den slingrande och brusande Horssjöälven. Leden bjuder också på ett par platser där man har vidsträckt utsikt över det omgivande landskapet. Det finns även flera kulturhistoriskt intressanta platser såsom torplämningar och Acksjöhyttans hyttruin längs leden.

FLER OLIKA LEDER ATT VÄLJA MELLAN

I Acksjöleden kan man välja mellan tre olika slingor. Den korta är cirka 3,5 km lång, den medellånga 9 km och den långa som är 15 km. Alla slingorna utgår från Acksjöns skola. Det finns flera rastplatser i form av bänkar och fikabord där man kan vila eller fika längs vägen. Leden går både på skogsstigar och grusvägar.

34. KITTELFÄLTET

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

VINDSKYDD

TORRTOALETT

PÅ KITTELFÄLTET I BRATTFORSHEDEN GÅR MAN MELLAN DÖDISGROPAR OCH TJÄRN

Här är vandringen lättsam och det finns bra med information och mysiga rastplatser. Vill man ha mer utmaning kan man välja Brattforsleden.

På Kittelfältet vid Alsterstjärnarna hittar man spännande dödisgropar efter Inlandsisen. Groparna kallas enligt sägen för trollgrytor och är fördjupningar efter isberg från när Inlandsisen drog sig tillbaka. De minsta dödisgroparna är bara några meter medan de största är vattenfyllda. En av dessa är Sundstjärn som har härligt turkosfärgat vatten.

Vandringen genom Kittelfältet är lättsam och stigen bred. Det finns en kortare rundslinga som böljar upp och ner mellan alla dödisgropar. Vid Stegelviken finns informationsplats med grillplats och tillgänglighetsanpassad toalett. Därifrån går det bra att ta sig fram med barnvagn och rullstol till de första tjärnarna.

UPPLEV FYRA UNIKA MILJÖER GENOM BRATTFORSLEDEN

Är man ute efter en längre tur ska man gå Brattforsleden. Vandringsleden är cirka 25 km och har flera rastplatser, vindskydd och toaletter längs sträckan. Leden passerar, förutom Kittelfältet, även reservaten Lungälvsravinerna, Brattfors brandfält och Geijersdalsmossen. Över den stora orörda gölmossen Geijersdalsmossen är det lättvandrat. Där går man på sandynen Långa manen med god utsikt över myrarna. Terrängen genom Lungälvsravinerna är mer utmanande och kuperad.

35. HOVFJÄLLET

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

ELDPLATS

VINDSKYDD

RASTSTUGA

TORRTOALETT

UTKIK

SKIDOR

VANDRA I VILDMARK MED VACKRA VYER OCH ORÖRD NATUR

Det finns många vackra turer att välja mellan uppe på Hovfjället hela året runt. Flera rastplatser och milsvid utsikt väntar längs vägen.

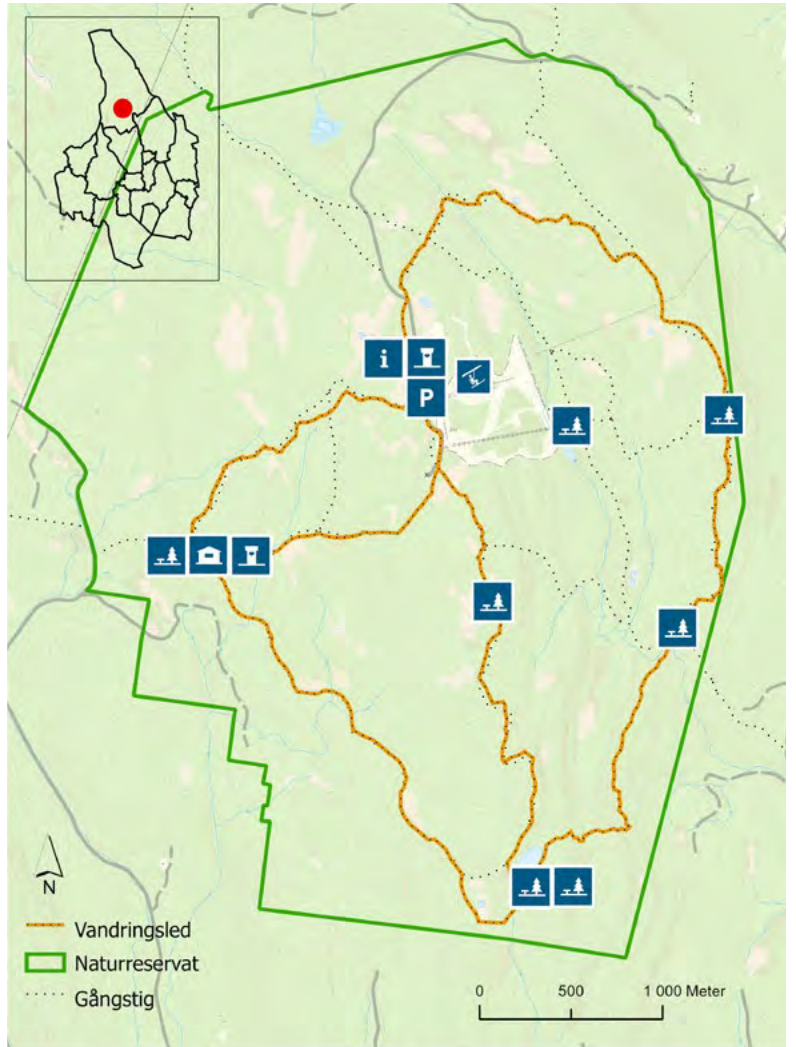
Naturen på Hovfjället varierar beroende på vart på berget du befinner dig. Högst upp finner du ljungbevuxna hållmarker med vindpinade, knotiga tallar. Längre ner i sluttningarna övergår skogen till högrest granskog. Känslan av vildmark är påtaglig och förstärks av alla små tjärnar och myrar som ligger spridda i skogen. Det finns gott om bärmarker och typiska vildmarksfåglar som tjäder, pärluggla och spillkråka.

MÅNGA LEDER ATT UPPTÄCKA

I reservatet finns ett stort ledsystem med nästan 25 km vandringsleder.

Torprundan är den enklaste leden och är 3,7 km om man inte tar genvägen. Den erbjuder fin utsikt längs vägen. Råkullsrundan på 8 km går genom gammal naturskog och vid Råkullsberget finns Hovfjällets finaste utsiktsplats. Björnåsrundan på 9 km tar dig igenom ett variationsrikt landskap i den östra delen av reservatet. Hovfjällsrundan på 12 km tar dig runt hela naturreservatet. Vid Vadgebergen går leden genom en trolsk gammelskog, där vissa partier är mycket branta. Flera av lederna är även Värmlandsleder.

Under skidsäsongen finns det även 20 km preparerade längdskidspår i naturreservatet. Spåren utgår från spärcentralen nära Ensammetjärn.

36. BYAMOSSARNA

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

SKIDOR

BYAMOSSARNA ÄR ETT STORT OMRÅDE MED EN MOSAIK AV SKOG OCH MYRAR

Här kan du uppleva känslan av ödslig vildmark både till fots och på skidor. Har man tur kan man höra orrtuppar spela under vinter och vår.

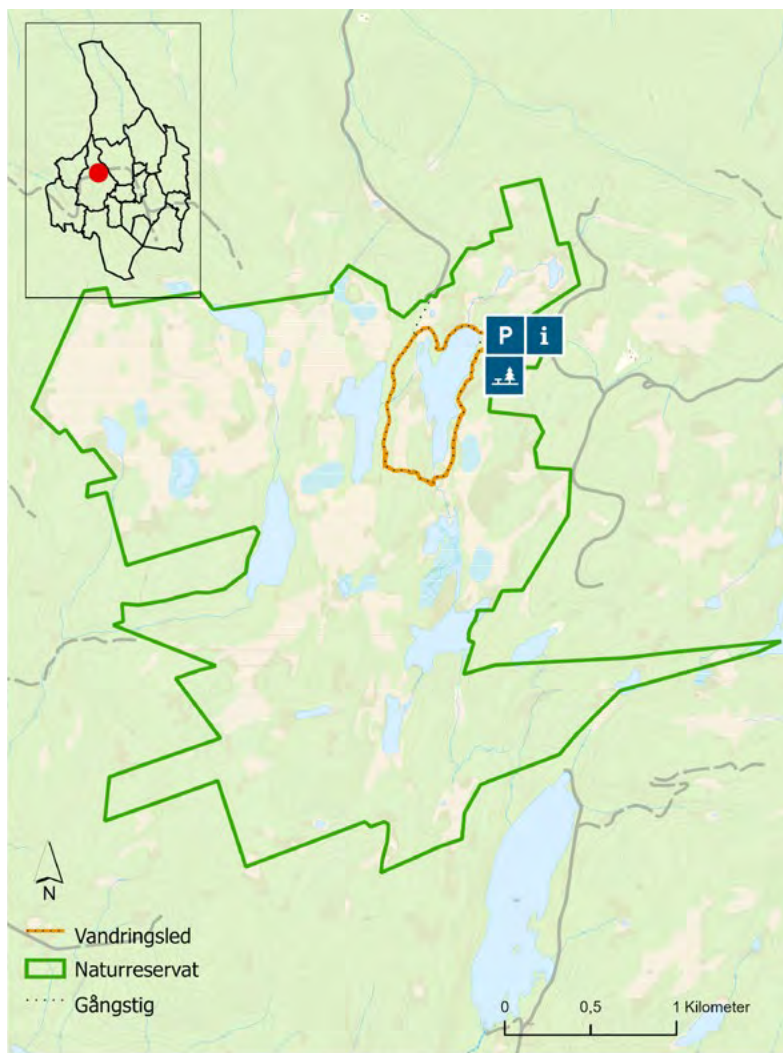
Stora delar av skogen är gammal senvuxen naturskog med tallar över 300 år gamla. I naturreservatet finns bl.a. grova brandstubbar av tall med spår efter flera bränder s.k. brandljud. Brandljud finns främst på tallar som tack vare sin tjocka bark kan överleva bränder. Området användes som mål för övningsskjutningar under andra världskriget och man kan ännu se kratrar i några av myrarna.

Vid tjärnarna häckar smålom, gräsand och knipa och ute på myrarna letar ljunpipare, storspov och trana efter föda. Växter typiska för Byamossarna är bl.a. rosling, dvärgbjörk och tuvsäv.

HERTIGPARETS VANDRINGSLED

Från parkeringen går det en fin vandringledd på 3,5 km runt Stenstjärnet. Vid tjärnen finns en vackert belägen rastplats cirka 400 meter från parkeringen. Leden är en gåva till hertigparets i samband med deras giftermål 2015.

Vintertid är det ett fantastiskt område för längdskidåkning. Vid god snötillgång prepareras flera skidspår på Byamossen. De utgår nära Mossen i Mangskog, Byn och Ingersbyn i Gunnarskog.

37. FRÄKENSJÖMYRARNA

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

RASTPLATS

DET STORA MYROMRÅDET TAR DIG GENOM SKOG, VÅTMARK OCH TJÄRNAR

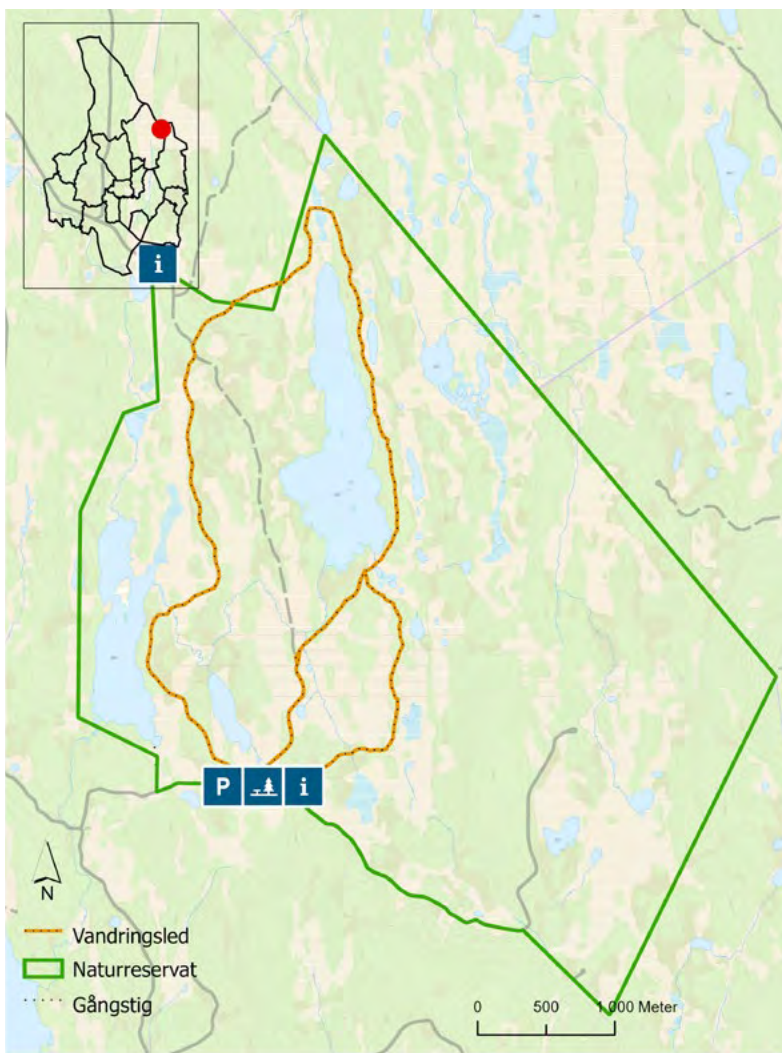
Här kan man vandra genom ett landskap med ljud och former ifrån den vilda naturen. På våren ropar ljungpipare, trana och smålom över myrarna.

Det finns två leder som tar dig genom det stora reservatet. Alfaleden som är 10 km och den kortare Valpledén på 4,5 km. Längs vandringen kan man se spår av äldre skogsbränder och nyligen genomförda naturvårdsbränningar. Många växter och djur trivs i den glesa, solvarma tallskogen efter en skogsbrand, och för några av dem är skogsbrand till och med ett måste för att de ska överleva.

Upptäck spår av kolarkojor och fångstgropar i myren. Trots vildmarksprägen finns en lång historia av mänsklig närvaro i området. Många invandrade finnar koloniserade skogsbygderna under tidigt 1600-tal. På 1700-talet nådde järnhanteringen hit och stora mängder skog omvandlades av kolare i skogen till träkol.

AAPAMYREN BILDAR RÄNDER I NATUREN

Mellan långsträckta moränryggar sträcker sig myrar av olika slag. Vanligast är aapamyren, som kan utveckla vackra ris- och gräsbevuxna strängar i naturen. Kanske ser du aapamyrens typiska ränder av vegetation och vatten under besöket. I området har fågelfaunan flera norrländska inslag. Bland annat häckar gluttsnäppa, tretåig hackspett och slaguggla. Det finns goda möjligheter att se tjäder i området.

38. HORSSTOMYREN- STORBERGET

INFO-TAVLA

PARKERING

VANDRING

SKIDOR

UPPLEV EN STOR VARIATION AV OLIKA DJUR OCH VÄXTER UNDER DITT BESÖK

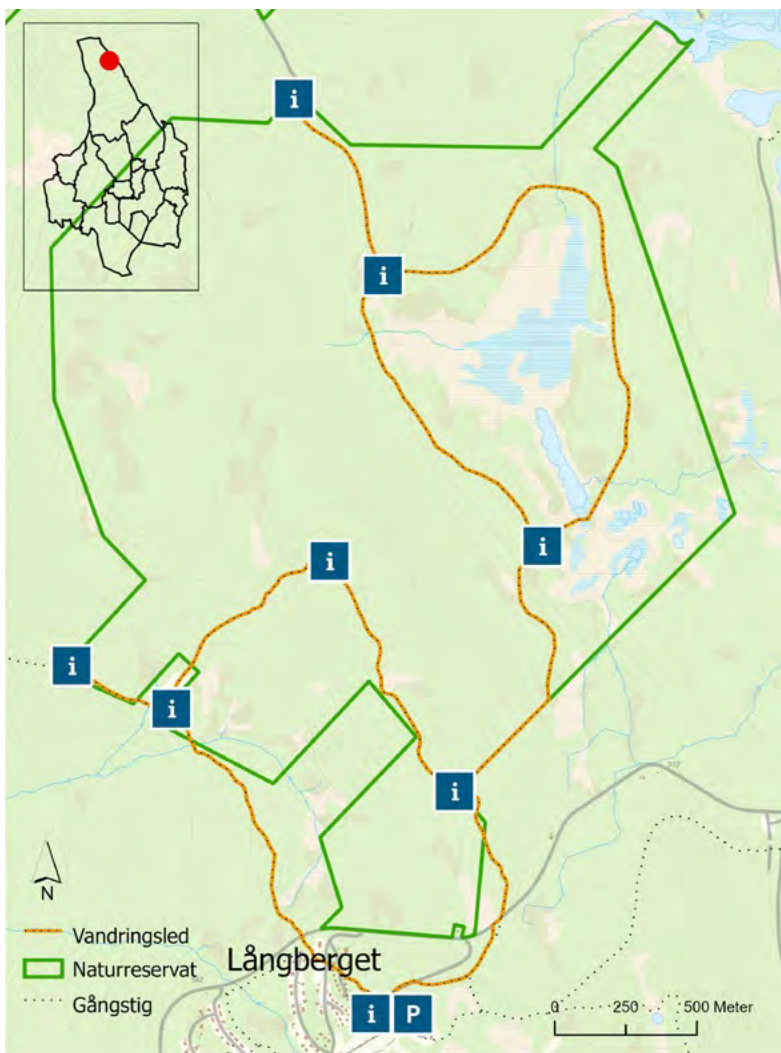
Vandra i mångskiftande barrskogar och genom stora myrmarksvidder i reservatet Horsstomyren-Storberget.

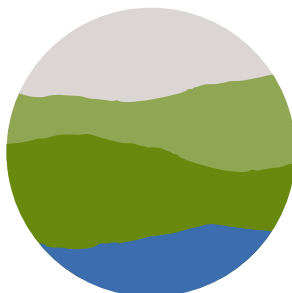
Här kan du vandra genom Storbergets djupa barrskogar, där grangrenarna är draperade av skäggliga hänglavar och fallna trädstammar är övervuxna av mjuka mossmattor. Kanske får du syn på eller hör lavskrika, tjäder eller tretåig hackspett i det orörda skogslandskapet.

Du kan även besöka Horsstomyren med sin speciella karaktär och med ett rikt djurliv och sällsynta växter. Ta med en flora och leta efter ängs- och sumpnycklar, gräsull och dvärglummer. Håll även utkik efter den fridlysta varglaven som lyser gulgrön på döda tallar längs myren.

FLERA LEDER ATT VÄLJA MELLAN

Från parkeringen på Långbergets Sporthotells finns det två olika leder in till reservatet. I reservatet finns en kortare led via Storberget 4,5 km, och en längre som går igenom både Storberget och Horsstomyren och är strax över 10 km. Om man vandrar från Långberget och enbart runt Horsstomyren och åter blir den sammanlagda ledsträckan 5,7 km. Lederna är i huvudsak lättvandrade och är mestadels spångade där det är sankmark. Vintertid finns över 60 km preparerade skidspår i omväxlande natur i anslutning till Långbergets Sporthotell. Här erbjuds även kost och logi.

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland

